

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Egész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Majelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség

és

kiadóhivatal

Budapest, József-körút
5. szám.Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Az „Achilles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcs.-Egylet „Magy. Testgyakorlók köre“ a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet“ a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivó-Egylet,“ az „Ersekújvári Vivó- és Torna-Egyesület,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egyesület,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Föv. Vivó-Club,“ a „Körmendi Athletikai Club,“ a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivó-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivó-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl,“ a „N-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Enyedí Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-egylet,“ a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicycli-egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontáli korcsolyázó és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna, Egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zombolyai atletikai club,“ a „Szászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgári lövészegyesület,“ „Sportkedvelők köre,“ a „Magyar Úszó-Egylet“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

TORNA

Berzeviczy Albert

értekezése a „a testi nevelés kérdéséről“ a közegészségi congresszus iskola egészségügyi szakülésén.

II.

Az ezen ujtások körüli mozgalmat egyenesítve látjuk az iskola hygienikus viszonyainak beható vizsgálatával s azzal a törekvéssel, hogy a test edzésére szükséges nevelési eszközök erélyes, pozitív hatása mellett, viszont negative minden elháríttassék, a mi a testi fejlődést hátráltatja az iskolában, a mi természetesen a tantervek bírálatát is maga után vonta, tehát oly ténre vezetett, a hol az orvosi és didaktikai szempontok és követelmények legnehezebben egyeztethetők össze.

Egyebekben a követelmények mind határozottabb alakban domborodtak ki s a megegyezés sok kérdésre nézve lehetőnek ígérkezik. Ha egyfelől a dr. Markusovszky által létrehozott magyar egészségügyi egyesület részéről az iskolai hygiene és testi nevelés kérdéseiben kiküldött egyesült bizottságnak, dr. Dollinger és dr. Suppan jelentései nyomán készült s a kormány elé terjesztett memoranduma pontozatait vizsgáljuk, másfelől elolvassuk azokat a javaslatokat, a melyeket a múlt év október havában Bordeauxban a testi nevelés ügyében tartott kongresszus formulázott: a kettő között kevés eltérést fogunk találni. Körülbelül összefoglalva látjuk mindazt, amit az adott körülmények között tenni lehet: az iskolák hygienikus építése és berendezése, szellőzése és világítása, a tanulók egészsége fölötti felügyelet és ellenőrködés, vagyis az iskolaorvosi intézmény kifejlesztése, nagyobb iskolákban magával az iskolával, népiskolákra nézve a tanfelügyettel kapcsolatban; az egészségtan oktatása, a bizonyos tantárgyak alól való felmentéseknek orvostanilag helyes alkalmazása; internátusokban egészségügyileg czélszerű életrend: szünidei gyermekelemek, sőt a szükséghez képest állandó uedicv-paeda-

gogiai intézetek létesítése, fejlődésökben visszamaradt, ideges és gyöngye gyermekek számára. Másrészt a szün-órak szaporítása s lehetőleg a délutánok teljes szabadá tétele mellett a testedzés mentül több eszközzel alkalmazása: rendszeres tornázás, a katonai gyakorlatok iskolailag használható elemeinek megtartásával, tornaversenyek rendezése intézetenkint, kerületenkint és országosan, az ifjusági játékok elterjesztése s e czélből megfelelő játékterekről való gondoskodás, télen korcsolyázás, táncz, ének, a hol és amennyire lehet lovaglás, vivás és czéllövés, iskolai kirándulások, melyek tanulmányi czélokkal köthetők össze; a testi nevelés számára külön felsőbb iskola létesítése, végül kézügyességi oktatás, mely, míg egyfelől hasznos képességet teremt, másfelől az érzékek foglalkoztatása által az idegmunkát arányosabban osztja szét: ezek azok a módok és eszközök, a melyeket a legújabb nagy mérveket öltött mozgalom a különböző nemzetek szakköreiben kevés eltéréssel mint alkalmazandókat hozott felszínre. S mindezek hangoztatása mellett kifejezést nyert az a meggyőződés, hogy a reformnak főleg a nemzet intelligens zömét képező középfoku iskolákat kell áthatnia, és hogy annak különös tekintettel kell a leányok nevelésére is lennie, egyrészt a nőnevelés specifikus természete miatt, másrészt azért, mert a leányok testi nevelésének elhanyagolása legközvetlenebbül boszulja meg magát a jövő nemzedék testi fejlődésében.

A jelszó azonban, a mely ma a reformmozgalom egész vonalán uralkodni látszik, határozottan az ifjusági játékok sürgetése és dicsőítése, a mely néha a testgyakorlás összes, eddig bevett nemeinek teljes elvetését s ujjakkal, szabadabbakkal való felcserélését látszik követelni. És feltűnő, hogy míg a már említett Ligue nationale de l'éducation physique egyik főczéljául ép e játékok propagálását tüzte ki, míg oly lelkes férfiak és szakemberek mint Daryl és báró Coubertin föladatakká tették az angojokéhoz hasonló athletikai játékok megkedvelését a francziáknál is s a tornatanároknak erre való beoktatását, a mire nálunk is megtörtént a kezdeményezés; míg a németeknél az irodalmi téren Raydt, a társadalmi téren Schenkendorf által vezetett mozgalom Braunschweigan és főleg Görlitzben létesített nagy ki-

sérletit telepeivel ugyane cél megvalósítását erélyesen és eredményesen indította meg; addig különösen a francia tanügyi körökben és irodalomban legujabban a játékokra nézve bizonyos szkeptikus irány kezd felülkerekedni s a csak némileg atletikai jellegű testgyakorlatnak az ifjúság általános képzésére való hatása ott sokszoros vita, kétely, sőt megtámadás tárgyát is képezi.

Helyes és tökéletesen igaz az, a mit az ifjúsági játékok lelkesült pártolói azok megkedveltetésére és védelmére felhozni szoktak. Hogy a nemzeti oktatásügynek tulajdoka nem militarizmusra, de szabadságra van szüksége; hogy üdülésről csak oly testgyakorlatnál lehet szó, mely nem lezke maga is, hanem aktív szórakozás, s szabad mozgásra és személyes kezdeményezésre van alapítva. — Hogy a testedző játék a testgyakorlat minden nemei között a test és lélekképzés legtöbb momentumát egyesíti magában, az izmok legtöbb oldalú munkája mellett képi a jellemet, midőn kitartásra, türelemre, figyelemre és önuralomra, sőt önálrendelésre s ez által önzetlenségre és önfeláldozásra is szoktat; de egyúttal frissességre, lélekjelenlétre, határozottságra és bátorságra tanít, hidegvérűségre, tett és akaratereőre edz s lecsiszolja a természeti hibákat. Másrészt jótékonyan képezi a kedélyt, midőn a tanulók s a játékot vezető tanárok között szívelyesebb viszonyt létesít, közöttük a szeretet kötelékét hozza létre, a tekintély és fegyelem kapcsolatának meglazulása nélkül. Igaz az is, a mit különösen Raydt emel ki, hogy a szabadban üzőt s erős testmozgással összekötött játékok az iskolán kívül, mint társadalmi szokások, a két nem érintkezésének leghygienikusabb és erkölcsileg is legnemesebb fajtát képezik, mely minden tekintetben följelje volna helyezőndő a füllet, poros termekben való tánczolás tulzot hajszájának. Végül alig vonható kétségbe, hogy annak a ténynek, miszerint az angol művelt osztály nemcsak élethosszára nézve, de a testi erők ruganyosságának megőrzése tekintetében is a kontinens majdnem minden népein tultesz, nagyrészt az angolok sportkedvelésében, ugy nevelésükben, mint társadalmi életükben meggyökerezett testedző játékaiban keresendő az oka, s hogy az ókor népeinél is a testgyakorlás különböző nemeinek okos kultiválása egybeesett ama népek virágzása korszakával, míg a nyilvános játékok és versenyek elhanyagolása vagy elfajulása a nemzet hanyatlását vagy elfajulását is jelezte.

Ezekkel az érvelésekkel szembe szokták állítani azokat a kedvezőtlen tapasztalatokat, a melyeket néhol az iskolai játékok meghonosítása folytán tettek, de a melyek majdnem mind a tér meg nem felelő voltára, a résztvevők tulnagy számára, a felügyelet hiányára vagy közönyére vezethetők vissza. Nehányan ugy vélekedtek, hogy az ily játékok csak az externátusokkal egyeztetethetők, össze, ellenben az internatusban a felügyelet és nevelés állandó vezetésére hivatott közegekkel szemben a rend és fegyelem felbomlik, ha azok a tanuló ifjakal játékaikban ugyszólván mint játéktársak vegyülnek össze. Mások a játékoknak paedagogiai hátrányul róják fel, hogy bennük a temperamentum teljes közvetlenséggel érvényesülvén, az izommunka, melyeket az ifjak által így végeztetünk, sokkal egyenlőtlenebb, mint az, amelyre őket a rendszeres tornázás kényszeríti. Még a játékok leglelkesebb hívei között is megoszlanak a nézetek arra nézve, vajon tanácsos és a játék természetével meg egyeztethető-e azok kötelezővé tétele? s nem jobb-e az azokban való részvételt csupán hajlam és szabad tetszés dolgává tenni, mely esetben természetesen a játékról mint általános paedagogiai eszközökről szó alig lehetne. Végül ujjolag meg kell emlékezni arról a vitakérdésről, melylyel ujjabban Franciaországban az „Association pour l'avancement des sciences“ ép most Caenben tartott kongresszusa foglalkozott, s a melynek előkészíté-

sével orvosi szempontból Brouardel, paedagogiai szempontból Marion tanár bizattak meg, és a mely abban kulminál, hogy milyen hatása van a „lendit“nak a „concours général“-okra, vagyis más szavakkal: nem hátráltatja-e a nagy versenyek által a testgyakorlat terén fölszólított ambíció az általános tanulmányi előmenetelt. A mely kérdésre egyébiránt a megkérdezett párisi liceumok igazgatói eddig jobbára nagyon megnyugtató választ adtak.

Már e futólagos vázlat is mutatja, hogy van e kérdés terén még elég megfontolni és elég megvitatni való s hogy a nézeteknek és javaslatoknak a kísérleteken és tapasztalati adatokon való átszűrődése még koránt sem ért véget.

Meglehetősen világosnak látszik azonban előttem, hogy a vélemények forrongása idejében mutatkozni szokott élesebb ellentétek által nem szabad magunkat túltra vezetnünk; hogy nem fog kelleni az ujnak kedvéért semmit sem egészen föláldoznunk, a mi iskolai életünkben jónak és hasznosnak bizonyult. A kérdés utóvégre is az ellentétesnek látszó irányok czélszerű kiegyeztetésén fordul meg, a minthogy egészen bizonyos az is, hogy ifjainkat nem csupán athlétákká, sem csupán katonákká, sem csupán modoros és pedáns tornászokká képezni nem akarjuk.

Azzal a gondolattal körülbelül meg kell barátkoznunk, hogy tanterveink semminemű revíziója nem vezethet a tananyagának magának oly mérvű kvantitatív leszállítására, mely a túlterhelésből eredő panaszokat egészen megszüntethetné s a testi nevelés minden mai hátrányait csupán ezen uton eloszlatná. A tanulmányi követelmények könnyítése, felfogásom szerint, majdnem kizárólag módszerei javításoktól várható, s akármily mérvű volna is, nekünk az ifjak testi és szellemi fejlődése közötti arány és összhang biztosítására más, hatályosabb, pozitív eszközökhöz is kell nyulnunk, azokhoz melyekkel e rövid fejtegetésem keretében legtöbbet foglalkoztam, melyek számára azonban — természetesen — a szükséges időt is elő kell teremtenünk. Ezeknek a nevelési eszközöknek s általában a testedzésben való kedvtelésnek és bizonyos fokig a versenyzésnek is meg kell nyernünk a felsőbb iskolák ifjúságát is, a mely a kontinensen, s főleg nálunk, meglehetősen könnyen viseltetik irántuk, valamint magát az iskolából kinőtt társadalmat, a melynek szokásai és felfogása minden időben nagy befolyással voltak és lesznek arra, hogy mit lehet az iskolában sikeresen meghonosítani és mit nem.

Azt hiszem, a huszadik század embereinek egy csöppet sem fog szégyenökre válni, ha — eltérve e tekintetben közvetlen elődeiktől, — ép oly sulyt fognak ifjaik, leányaik testi erőinek, épségének, ügyességének gondozására és fejlesztésére fektetni, mint azok értelmi kiképzésére. A mit az ókor, különösen Hellasz, példájáról inkább csak szóvirág gyanánt mondogatni szoktunk, az nézetem szerint egészen komolyan volna veendő. Nekünk egy második renaissance-ra van szükségünk, ép ugy, mint a középkor végén; és ha a klasszikus ókor üde, bájos, harmonikus szelleme meg tudja ifjítani az emberiséget, mikor az egy végletekbe tévedt vallássosság tulbuzgalmában s egyoldalúságában életének legszébb örömei s legnemesebb kincsei iránt érzéketlen kezdett lenni: miért nem gyakorolhatná a régiek felfogása ugyanezt a hatást a mi korunkra, a melyet a tulhajtott anyagiasság tett egyolduluvá s a melynek életében a harmóniát az zavarta meg, hogy a „kenyérkereseti hajsza, a létért való küzdelem csak azoknak az erőinknek kiképzésére és folytonos gyakorlására ösztönöz, a melyekre hivatásunk követésében anyagi javak szerzésében közvetlen szükségünk van? Ma már derengni kezd az a meggyőződés, — a mely remélhetőleg a jövő

század közjavát fogja képezni, — hogy egyoldalú nevelési rendszerrel még életfenntartásunk szempontjából sem teszünk jó szolgálatot gyermekeinknek; a mikor ez a meggyőződés diadalmaskodni fog, akkor a testi nevelés is el fogja foglalni az őt megillető helyet köznevelésünk egész rendszerében. Ez pedig — a mi épen törekvésünk célját képezi, — nemcsak paedagogiai reform lesz, de visszahódítása egy elveszett ideálnak: a test, kedély és szellem életében és erőiben való harmóniának:

Ezzel a szakosztály tanácskozásait megnyitottnak nyilvánítom.

Kerületi tornaversenyek.

I.

A kassai kerületi tornaverseny.

Kassa, szept. 16.

Nemcsak Kassa város közönsége, de a szakkörök is méltó édeklődéssel tekintettek a kassai ker. tornaverseny elé, mely ma tartatott meg városunkban és mint ilyen első volt az országban. A lefolyt verseny, mely minden iziben pompásan sikerült, eklatansúl igazolta a Csáky volt minister által életbe léptetett ezen intézmény életre valószínűségét és üdvös hatását az ifjuság testi nevelésére. A versenyző tanulókon meglátszott, hogy testi nevelésükre kiváló gond van fordítva és ha számba vesszük azt a páratlan édeklődést, mely úgy Kassa város, mint vidékének minden társadalmi réteget áthatotta, úgy a versenynek jelentékeny hatása lesz a testi nevelés fejlesztésére a jövőben is.

Nem lehet elhallgatni megróvás nélkül azon sajnós körülményt, hogy a főváros népes és gazdag iskolái közül csak három jelent meg a versenyen, ezek is kevés számú tanulóval; míg a többiek távolmaradásokkal e fontos ügy iránt meglehetősen közönyökről adtak tanúságot. Annál nagyobb elismerés illeti meg a szegényebb vidéki iskolákat, melyek lelkesedéssel siettek a versenyre, hogy ifjainknak testi ügyességét bemutathassák. Feltűnt az is, hogy a profestáns iskolák közül egyetlen egyszem jelent meg; pedig hajdanában az ország ezen iskolái elől jártak a testi nevelés terén.

A kassaiakat igazán elismerés illeti meg azon lelkes odaadásért, melylyel a versenyt előkészítették s azon magyar vendégszeretetért, melylyel az ifjakat s tanáraikat fogadták. A rendező bizottság élén Péchy Zsigmond Abauj-Torna vármegye és Kassa városának nagyérdemű főispánja és Szieber Ede a kassai tankerület kitűnő főigazgatója állottak, kik közül a város egész társadalma lelkesedéssel csoportosult. Maga a város gyönyörű tért engedett át a verseny céljaira és 500 frttal járult a költségekhez, a közönség pedig huszonhat szebbnél-szebb emléktárgy beszerzéséről gondoskodott, melyek az érmeiken felől osztattak ki a győztesek között.

Maga a rendezés oly mintaszerű volt, hogy a verseny e tekintetben is bő tanulmányanyagul fog szolgálni a szakembereknek. A kitűnő vezetésért Horváth Lajos kassai tornatanárt a legnagyobb elismerés illeti meg. Rendkívüli szép idő is kedvezett a versenyeknek melynek lefolyását közel tizezer ember nézte. Kellemsen lepte meg a versenyző ifjuságot a juri tribun, melyet Gregus Imre kassai reáliskolai rajztanár a résztvevő városok czimereivel igen ügyesen díszített. A czimereket a nevezett tanár vezetése mellett a kassai főreáliskola tanulói festették nagy ügyességgel.

A díszokleveleken kívül, minőket a kassai főreálisk. és főgymnasium, az iglói képezde az ungvári, nagybányai, ujhelyi, löcsei és szatmári gymnasiumok s a budapesti V. kerületi főreáliskola kaptak, az egyéni versenyeknél a következő ifjak nyertek érmeket:

Aranyérmel Miskí Ferencz (Budapest). *Ezüst érmel* Bleha József (Budapest, V. ker. reál), Adler Vilmos (Budapest, V. ker. reál), Jambrigo N. (Budapest, VII. ker. gymn.), Mártonfy Lajos (löcsei gymn.) és Pikler Árpád (Budapest, V. ker. gymnázium), König Antal, (Kassa), Waldmann Ernő (Kassa), Máriassy István (Kassa), Márton Antal (Kassa), Szieber Ede (Kassa) Vay Kázmér (Kassa), Müller Vilmos (Budapest, V. ker.) Korba Sándor (Ungvár), Nits Lajos (Kassa), Lövy Antal (Budapest, VII. ker.), Oppenheimer Zsigmond (Losonc), Máriassy Mihály, (Kassa), Rosenberg Henrik (VII. ker. gymn.) Chervenka István (Losonc); *Bronz érmel* kaptak: Böhm Károly (Kassa), Puhala Sándor (Kassa), Csiskó János (Kassa), Steinberger Andor (Kassa) Tóth Andor (Kassa), Weisz Miklós (Budapest, V. ker. gymn.), Sporni Elek (Losonc), Adler Vilmos (Budapest, V. ker. reálisk.) Szentandrassy Kálmán (Löcse gymn.), Szilágyi Béla (Budapest, V. ker. gymn.), Pikler Árpád (Budapest, V. ker. gymn.), Lux Ernő (Kassa), Dorm Jenő (Kassa), Pyuskay István (Szatmár), Stéfán Ágoston (Szatmár) Szentendrei Kálmán (Budapest, V. ker. reál) Kreiter János (Szatmár), Nagy Jenő (Szatmár) és Petrányi Miklós (Kassa). *Emléktárgyakat kaptak:* Misky Ferencz (Budapest), Máriassy Mihály (Kassa), Pikler Árpád (Budapest), Adler Vilmos (Budapest), Szieber Ede (Kassa), Nits Lajos (Kassa) Pars Benő (Kassa), Petrányi Miklós (Kassa), Csürös Ferencz (Ungvár), Janecskó János (Löcse gymn.), Kaspszák Ede (Igló), Ornstein Izidor (Munkács), Achim Győző (N.-Bánya), Nagy Jenő (Szatmár), Löve Károly (Ujhely), Kakas Gyula (Budapest), Rosenberg Henrik (Budapest), Bayer Róbert (Eperjes), Baymer Hugó (Budapest), Frits Albert (Rozsnyó), Malicskay Antal (Löcse), Horváth Lajos (Kassa), és Séger Béla (Kassa).

Pécsy Zsigmond főispán szép beszéddel zárta be a lélekemelő ünnepélyt. Este pedig 350 teritékes bankett volt a vendég tanfériak tiszteletére.

II.

Tornaverseny Kolozsvárt.

Mult hó 22-én folyt le a középiskolai tanulók tornaversenye Kolozsvárott, metyen 13 erdélyi intézet összesen 500 tanulóval vett részt. A díszbe öltözött és felbogarozott város utcáin katonazeneszó mellett vonultak fel az ifjak a tornaterre, melyet a város előkelő közönsége már egészen megállva tartott, sőt a kíváncsiak még a szomszédos házak tetőit is elfoglalták. Jelen voltak az ünnepélyen Gerstner tábornok mint versenybíró, Albach Géza polgármester, Dr. Hallez, Schmidt, dr. Szádeczky, Kozma és Márki egyetemi tanárok, Kuncz Elek főigazgató, dr. Ottó József tanár, a közoktatásügyi miniszterium kiküldöttje Ham és számos tanféri. A versenyek gyönyörű időjárás mellett tartáltak meg. — Kitüntetést nyertek a katonai rendgyakorlatokban: a temesvári állami főgymnasium és reáliskola, a nagyenyedi és kolozsvári gymnasiumok. A szabad gyakorlatokból díszoklevelet kaptak: a székelyudvarhelyi reál és temesvári gymnasium. A műrendgyakorlatokból: a kolozsvári ref. kollégium és az áll. tanítóképző és a csiksomlyóiak. A kötelhuzásból díjakat nyertek; a csiksomlyói, a kolozsvári unit. gymnasium és a református gymnasium, a kath. gymnasium és a temesvári áll. gymnasium. A tornaversenyt Albert Kolozsvári tornatanár vezette. Az érdekes díjakat Gerstner tábornok lelkes beszéd kíséretében osztotta ki a győztesek között.

III.

A Pozsonykerületi tornaverseny

első napja fényesen sikerült. A pozsonyi intézetek maguk 400 tanulóval vettek részt a versenyen, Eddig Sz.-fehérvár-

ról 50, Győrben és St.-Mártonból 50, Sopronból 42, N. szombathelyről 120, Nyírából és Érsekújvárról 100 tanuló érkezett ide tanáruk kíséretében. Délután a Dunán óriási közönség előtt lefolyt regattában a győri reáliskolai tanulók „Sculer“-je legyőzte a pozsonyiakat, kiknek egy evezőjük eltört. Az utolsó versenyben a pozsonyi gimnázium győzött az itteni liceum ifjusága fölött. A városban számos épület föl van lobogóva. A holnapi tornaversenyre nagyszerű előkészületek történtek a város részéről. A versenybíró bizottság elnöke Szalavszky főispán, gróf Pálffy István és Gervay Nándor. Este volt a tanárok ismerkedési estélye. A város az idegen tanárok tiszteletére fényes bankettet ad. A tornaverseny több ezer vidékit hozott a városba. A kerületi tornaversenyt a hűvös idő dacára is megtartották. A nedves gyepen a távugrásnál több baleset fordult elő. Aránylag nagyszámú közönség nézte a mutatványokat. A nemzeti lobogókkal diszített szép gyakorlótéren előbb az alsóbb osztályok mutatták be együttesen gyakorlataikat, később az egyes intézetek külön tornáztak. A jury elnöke dr. Ottó József miniszteri kiküldött volt. Összesen 50 érmet osztottak ki. Az intézetek tornamesterei diplomát kaptak. Este száz terítékű fényes bankett volt, melyet a város adott a tanárok tiszteletére s melyen Szalavszky főispán is megjelent.

Tornatanítás a középiskolákban.

A tornatanítás története a kegyes tanítórendiek magyaróvári gymnasiumában.

Az új tanterv 1867. évi okt. hó 8-án 11.497. sz. a. kelt miniszteri rendelettel lépett életbe s ennek értelmében a mértani nézlettan, a rajz, a torna és a szépírás a kötelező rendes tantárgyak közé kerültek. Ezen új tantárgyak tanítására új tanerők, rajz- és tornatermek kívántattak és ezeket előteremteni nem volt könnyű dolog, különösen az óvári gymnasiumnál, hol a fentartási költség mindenkor csak annyit engedett, hogy éppen a legszükségesebbekre fedezet légyen.

A gymnasium igazgatója a szükségletekkel szemben a fentartókhoz fordult, s ezek lehetővé is tették a rajznak és tornának olykor meg-megszakított tantiását, de végleges elintézés az ügy mai napig sem nyert, mert egy alkalmas téli tornahelyiség még mindig a kívánalmak közé tartozik.

Az alapítványok csekélyisége tehát most is zavarba ejtette a fentartókat.

A kegyes-tanítórend, melyet leginkább ama kényszerhelyzete, hogy óvári tagjait segíteni volt kénytelen. emelt a fentartók közé, a rajz- és tornatanítással szemben sem a szükséges tanerők díjazására, sem pedig a tanhelyiségek emelésére s berendezésére nem volt kötelezhető, mert iskoláinak alapítása mindenütt megelőzte a rendes rajz és tornatanítás szervezését. De nemcsak az elvi álláspontjánál, hanem anyagi helyzeténél fogva sem vállalhatott magára oly terhet, mely erejét végleg kimeríthetette volna. Megmaradt tehát régi szerepében segítségére készen, mihelyt látta, hogy azok részéről, kiknek érdekében állott a tanintézet fentartása, kellő jóakarattal mutatkozott.

És e jóakarattal nem hiányzott most sem. Mosonvármegye a rajz- és tornatermek felszereléséhez 1867—1870. összesen 2249 frtot áldozott, átengedve a Karolina kórházbau három termet is, melyekben a rajz- és tornatanítás 18 évig illetőleg 1889-ig folyt.

Magyar-Óvár városa ugyanezen idő alatt 390 frtot utalványozott ki, berendezve alkalmas nyári tornahelyet is, mely máig is használtatik.

Az 1870—71. isk. évben Mosonvármegye a nagym.

vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeriumhoz fordult segélyért. Kérése nem nyert meghallgatást, s a rajz- és tornatanítás szünetelt az I. félévben.

Hogy a tanulók e tantárgyakat ez isk. év II. felében mégis tanulhatták, az egyedül a gymn. igazgató buzgóságának köszönhető, kinek sok után-járáásra sikerült a tanítók díjazására a vármegyétől 169/80 frtot, Magyar-Óvár városától 35 frtot, a tanulóifjuság között megindított gyűjtésből 80 frtot és Eckhardt József urtól 25 frtot, összesen 309/80 frtot összehozni. Az iskola év végén Mosonvármegye másodszor folyamodott állami segélyért, de most is sikertelenül, annak dacára, hogy az 1869—70. évi tanulói rajzdolgozatokra, melyek felsőbb kívánatra megbírálás végett felterjesztettek, 1871. évi ápr. 26-án 9.222. sz. rendelettel azon megjegyzés jött, hogy: „a mértani és szabaddkézi rajzok, de kütönösen a fej- és alakrajzok igen szépek, s az illető tanulóknak úgy, mint a tanítóknak is kiváló dicséretére válnak.“

A következő évben tehát megint nem volt honnan fizetni s e miatt a torna szünetelt, a rajztanítók díját pedig a 2 frttal emelt tandíjból kellett kipótolni.

Az 1873—74. évben végre kedvező elintézésben részesült Mosonvármegye harmadik folyamodványa, melyre a nm. vallás és közoktatásügyi m. kir. ministerium 1873. évi szept. 27-én 26328. sz. a. kelt rendelettel a tanulmányi alapból évi 400 frtot utalványozott a rajz és tornatanítói díjak fedezésére.

Az 1881—82. isk. évben a nm. ministerium megszüntette a nyújtott segélyt, a miért a tandíjat újra kellett emelni, és a 460 frtnyi rajz- és tornatanítási díjak ma is tandíjból fizettetnek, és pedig 300 frt a heti 12 órai rajztanításért és 150 frt a heti 2 órai tornatanításért. Valaki azt kérdezhetné, hogy elégedhetik meg a rajz és tornatanító ily csekély díjazással? Úgy, hogy a rend eddig oly tanerőket alkalmazhatott, kiknek egyike a rajzot is taníthatta s ki társaival a reájok eső óratöbblet fejében a szerény díjat is megosztotta. A tornatanító pedig azért oly olcsó, mert hetenkint csak 2 ótában s 1890/1-től csak a nyári időszakban tanít.

A megyei kórházban elhelyezett téli tornahelyiség idővel nem csak szűknek, hanem egészségtelennek is bizonyult, mert a deszkapadló részeiből felszálló port a tornászok magukba szívták, s így a testgyakorlás órái több kárral jártak, mint a mennyi üdülést szereztek. A felsőbb tanhatóság ez oknál fogva e helyiségnek czélszerűbb berendezését s alkalmas szellőztetését sürgette. A megyei hatóság meg is ígérte, hogy e bajokon segíteni fog, de mivel semmi sem történt, a felsőbb tanhatóság megszüntette a téli tornát, arra utasítván a fentartókat, hogy kellő s állandó tornacsarnokról gondoskodjanak.

Az építendő tornacsarnok ügye foglalkoztatta ugyan a megye s a város közönségét, de megállapodásra nem jutott, mert egy pár ezer forintot hamarosan előteremteni sem a vármegyének s még kevésbbé a városnak nem állott hatalmában.

Az 1891. évi február hó 5-én 37.219. sz. a. a következő rendelet érkezett a vall. és közokt. m. kir. minister úr ó nagyméltóságától: „Tekintettel arra, hogy a középiskolai törvény, mely a tornatanítást rendes tárgyként írja elő, immár közel egy évtized óta van életben, s hogy a magyar-óvári kath. gymnasium fentartása körül érdekelt tényezőknél mindez ideig még komoly törekvést sem észleltem arra nézve, hogy a tornatanítás lehetővé tétele végett tornacsarnokot állítsanak: a kegyes-tanítórendet, mint ezen gymnasium fentartóját, továbbá Mosonvármegye közönségét s a közönség utján Magyar-Óvár városát, mint a fentartásban résztvevő, illetőleg érdekelt tényezőket a középiskolai törvény 53. §-ban gyökerező jogomnál és tisztelnél fogva az ott

megjelölt következményekre való utasítással ezennel első ízben megintem. K. m. f. Gr. Csáky." —

Ezen hivatalos megintésre komoly mozgalom indult meg az állandó tornacsarnok létesítése ügyében. Mosonvármegye és Magyar-Óvár városa hajlandónak nyilatkoztak a szükséges csarnok felépítésére, ha a kegyes-tanítórend megengedi, hogy e csarnok a piaristák házi kertjének telkén emeltesék. s hogy ezt nemcsak a gymnasium növendékei használhassák, hanem a népiskola s esetleg a gazdasági akadémia hallgatói, illetőleg a helybeli torna- és vivőegylet tagjai is.

A kegyes-tanítórend, eltekintve attól, hogy az alapítvány értelmében sehol sem tartozik a rajz- és tornatanítással járó költségeket viselni és hogy a magyar-óvári gymnasiumra már nemcsak a befolyó tandíjakat költi, hanem még sajátjából is áldoz évenként 4—5 ezer forintot, mégis hajlandó volt alapítványi telkét, rendtagjainak üdülésére szolgáló házi kertjét átengedni, ha ezzel semminemű új terhek nem háríthatnak rá s ha e hely csendje s békéje megóvása czéljából, az emelendő csarnokot csak a gymnasiumi ifjuság használhatja.

Az e helyre tervezett tornacsarnok s költségvetése elkészült ugyan, de nem hajtatott végre, mert a megye s a város közönsége nem volt hajlandó oly helyen építeni, honnan a népiskola növendékei és a tornaegylet tagjai ki lettek volna zárva.

Új tervről kellett gondoskodni, s a gymnasium igazgatója javaslatba hozta a Deák-tér 4. sz. alatt levő városi telket, melynek alkalmas voltát ajánlotta, hogy: 1. valamennyi érdekelt tanintézethez legközelebb esik, 2. az e helyen építendő tornacsarnok a városnak díszére szolgálna s a mennyiben a főhercegi uradalmi házzal szemben volna, érdekében állana mindkét birtokosnak, hogy ott, az egész teret csufító viskó helyett csinos és közérdekű czélokot szolgáló épület emeltesék, 3. a város annnyival is inkább ajánlhatná fel vagy engedhetné át e helyet a tervezet e czélra, a mennyiben 1885-ben, mikor a községi iskolák államosítását tervezte, úgy is e helyre szánta az iskolai épület s tornacsarnok felállítását.

A város hajlandóbbnak mutatkozott a Karolina kórházzal szemben lévő üres telket felajánlani, melyre az építendő tornacsarnok körül fáradozó megyei bizottságnak elnöke, nagys. Tóth Imre alispán s vaskoronarend lovagja, t. Ullein József építési vállalkozóval készített tervrajzot és költségvetést. Ezen terv szerint az építendő csarnok 13'953.69 frt kerülne.

Fedezetül pedig csak a következő összegek állván rendelkezésre:

Mosonvármegye részéről	4000 frt.
Magyar-Óvár községétől	1000 „
A M.-Óvári torna- és vivőegylettől	2000 „
összesen	7000 frt

még egyszer annyi kellene, hogy az építkezést meg lehessen kezdeni.

A vármegye köztörvényhatósági bizottsága ez okból a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz fordult azon kérelemmel, kegyeskedjék a költségek fedezésére 7000 frtnyi államsegéllyel járulni s egyuttal Magyar-óvár képviselőtestületének azon kérését is meghallgatni, hogy a tornacsarnok építését elhalasztassa azon időre, mikor a kir. gazdasági akadémiának kibővítése illetve egy harmadik tanfolyam felállítása iránt az országgyűlés képviselőháza határozand. Az esetben, ha az akadémiának kibővítése a mondott irányban engedélyeztetni fog, mire a szükséges lépések már megtörténtek, a város amugy is nagyobb szabású építési terv tárgyalásába fogna bocsátkozni, a melybe azután a tornacsarnok létesítése is bele foglaltathatnék.

Erre f. évi febr. 23-án 27430. sz. a. a következő leirat érkezett a kegyes-tanítórend főnökségéhez: „Mo-

sonvármegye közönsége által a magyar-óvári kath. gymnasium mellett szükséges tornacsarnokra vonatkozólag tett felterjesztést, 1892. évi aug. hó 14-én 19'349 sz. a. kiadott irataim kapcsán, visszazárólag azzal küldöm meg Főtisztelendőségnek, hogy én e tornacsarnok költségeihez az esetben, ha a kellő fedezetet a törvényhozás tárczám 1895. évi költségvetésének keretében javaslatomra meg fogja adni, 3000 frt államsegéllyel hozzájárulni kész vagyok.

Annak megjegyzése mellett, hogy egy a gymnasium igényeinek megfelelő s teljesen felszerelt tornacsarnokot tapasztalásom szerint 8—9000 frt költséggel bizonyára ki lehet állítani: felkérem Főtisztelendőségedet, hogy az ügyet kezébe vedvén, a szükséges lépéseket megtenni sziveskedjék, hogy a csarnok mielőbb való felállítása, immár biztosított legyen. Gr. Csáky."

A kilátásba helyezett államsegéllyel együtt tehát 10.000 frtnyi összeg, állana rendelkezésünkre, s ezzel a csarnok építése meg volna kezdhető, ha a város a szükséges telekre vonatkozólag végleg határozhatna. Ezen határozatot azonban késlelteti ama körülmény, hogy a folyamatban lévő elemi iskola államosítása a várost abba a helyzetbe is hozhatja, hogy új iskolaépületet kell emelnie, és akkor a tornacsarnok építését is könnyebben s jutányosabban keresztülviheti.

Az ügy ily állása mellett sok huza-vona után végre biztos a kilátás, hogy az óvári gymnasium növendékei egy-két év múlva czélszerű s állandó tornacsarnokban gyakorolhatják atarnászatot.

Tanintézetünknek nem lévén még állandó tornacsarnoka, a testgyakorlás csak az őszi és tavaszi időszakban folyt; télen korcsolyázott az ifjuság az e czélra a piaristák kertjében berendezett jégpályán. A június hó 20-án megtartott tornavizsgálattal egybekapcsolt tornaversenyekben 60 tanuló pályázott s ezek közül 14 nyert elismerő okiratot.

ATHLETIKA

A magyar testgyakorlók őszi viadala.

A magyar testgyakorlók köre m. hó 24-én délután tartotta a Tatter-sallban őszi tornaversenyét nagyszámú közönség jelenlétében. A versenybírószág tagjai voltak: Grünwald Bernát, dr. Hudamel József, Luby Géza, Schomann Antal, dr. Schwarcz Vilmos, Stern József és dr. Tedesco Lajos.

A versenyeket mindvégig érdekessé tette a versenyzők nagy száma s a közreműködők közül egyik-másik igen szép rekordot ért el. Különösen nagy fölényrel verte le a kis Rottenbiller valamennyi kerékpár-versenyben ellenfeleit és Malcsiner Gyula a futásban vált ki. A versenyek lefolyása következő:

I. *Juniorok sík-futása.* Táv. 100 m. Hat versenyző közül első Gradwohl Ede, második Silber Simon.

II. *Kerékpár-verseny,* első díjat nem nyertek számára. (3000 m.) Hét versenyző közül első Klimkó László, második Beck Arthur.

III. *Record-verseny-síkfutás.* (1000 m.) Első hat versenyző közül 2 percz 43 mp. alatt Malcsiner Gyula (record), második Rintel Géza, harmadik Rudas Győző.

IV. *Sulyemelés* 50 klg. nehéz vasruddal. Horváth István 17 emeléssel első.

V. *Sikfutás* 100 méterre. Hat versenyző közül első Weisz Ármin $11\frac{1}{6}$ mp. alatt, második Kis Elemér.

VI. *Magas-ugrás*. Öt versenyző közül első Kakas Gyula 180 cm. magas-ugrással, második Otta Nándor.

VII. *Kerékpár-verseny* (10,000 m.) Hat versenyző közül első Rottenbiller János 17 percz $53\frac{4}{5}$ mpercz alatt, két körrel hátrább második Beck Arthur, harmadik Naschitz Rezső.

VIII. *Távfutás* 3000 méterre. Hét versenyző közül első Glück Izidor 10 percz $40\frac{3}{8}$ mp. alatt. Második Schwartz Gusztáv, harmadik Mocsány Ottó.

IX. *Sulydobás* magasba és távolba $7\frac{1}{4}$ kgrammos vasgolyóval. Három versenyző közül első Freund Sándor 5 méter magas, és 9.35 m. távoldobással. Második Horváth István.

X. *Sikfutás* 200 méterre. Nyolcz versenyző közül első Guttmann Károly $24\frac{3}{8}$ mp. alatt. Második Kis Elemér, harmadik Bernstein Nándor.

XI. *Bajnoki kerékpárverseny* (1 angol mértföld.) Öt versenyző közül első Rottenbiller János 2 p. $32\frac{3}{8}$ mp. alatt. Klimka László, harmadik Beck Artur.

XII. *Bajnoki sikfutás*. ($\frac{1}{2}$ angol mértföld.) Hat versenyző közül első Malcsiner Gyula 2 percz $9\frac{4}{9}$ mpercz alatt. Második Rintel Géza, harmadik Mocsány Ottó.

XIII. *Bajnoki sikfutás* (100 yard.) Öt versenyző közül első Weisz Ármin $10\frac{2}{8}$ mp. alatt. Második Bernstein Nándor, harmadik Kis Elemér.

XIV. *Kerékpárverseny tévelőnyyel*. (300 m.) Kilenc versenyző közül 280 méter handicap dacára könnyen első Rottenbiller János, második Singer Béla, harmadik Juvelier Lipót.

XV. *Vigaszsverseny*. (200 m.) Három versenyző közül első Presburg Aladár.

A „Magyar Testgyakorlók Köre“ az idén szept. hó 15-én, szombaton, kezdte meg a rendszeres tornázást a Markó-utczai gimnázium-épület tornacsarnokában. A tornaórák hetenkint háromszor, kedden, csütörtökön és szombaton este 7—9 óra között tartatnak meg. Vívás, box és birkózás az órák elején gyakoroltatnak. A kör művezetője Bokelberg Ede okl. tornatanár.

A *lawn-tenis-versenyek*, melyeket a budapesti (buda) torna-egylet a Szt.-János-kórház közelében levő játszóhelyén rendezett, kedvezőtlen idő beállta folytán csak m. hó 23-án voltak befejezhetőek. E nálunk inég nem eléggé ismert versenyek nagy és előkelő közönséget vonzottak a játéktérre és különös érdeklődést keltett azon körülmény, hogy hölgyek is versenyeztek urak ellen; nevezett a kettős versenyre 2 hölgy és 12 férfi, a négyes versenyre pedig 9 hölgy és ugyanannyi férfi. A négy napon át tartott mérkőzések tanúságot tettek arról, hogy a budai tornászok és azok hozzátartozói a tennis-játékok két év alatt magas fokra fejlesztették. A kettős versenyben győztes lett: Dürr Károly, a második díjatt pedig Stoffer Jozsef vivta ki. A négyes versenyben a döntő mérkőzésnél győztek: Shrog Böske kisasszony és dr. Erneyi Pál, kik mindketten tiszteletdíjban részesültek. Rendkívül tetszett Shrog Böske kisasszony nyugodt és biztos játéka. Második helyen győztesek lettek: Mendelényi Irma k. a. és Dürr Károly. A versenyek befejeztével Krenedics Gyula rehdézöbizottsági clnök elismerő szavak kíséretében adta át a díjakat.

A *nagybecskereki atletikai klub* m. hó végén tartotta alakuló és tisztújító közgyűlését a regatta-egylet bégapartí hajóházában. Az alakuló közgyűlést Maszlovich János helyetes kir. pénzügyigazgató nyitotta meg,

zzivélyes szavakhan üdvözölve a klub tagjait. A megalkulás után a tisztségviselők választása ejtetett, meg.

X. *Klősz György fényképészeti müintézet Budapest, V. Kossuth Lajos utcza 18. sz. I. emeleten. Telefon-állomás. Elvállal mindennemü fényképi felvételeket, többszörösítésekét gépekről, ipar-, mü-, és tanlárügyakról, sat. Photolithographia, czinkographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.*

VADASZAT.

Medve-vadászat m. hó 17-én Máramarosban nagy medvevadászat volt Mojszinban. A vadászatra a fővárosból is nyolcz ismert uri vadász érkezett meg: Vojnics Oszkár, Kazy József, Matyasovszky S., Jankovics István dr. Kosztka Emil, Fülep Kálmán, Fischer József és Török Gyula. — A vadászatot Csik Imre kir. erdőfelügyelő rendezte az általa bérelt vadászterületen. A vadászat mely 17-én és 18-án tartott, fényes eredménnyel végződött, amennyiben a kitűnő vadászok három nagy medvét ejtettek el és egyet könnyen megebeztek. A leghatalmasabb maczkót dr. Kosztka Emil ezredorvos mesteri lövéssel ejtette el. A negyedik medvét Fischer József miniszteri titkár sebezte meg s ez is terítékre került volna, de oly távol huzódott el, hogy majdnem lőtávolon kívül csett. A nagy siker, melyet a vadászok elértek, rendkívüli örömet okozott a társaság tagjai közt. A rendezőt, Csik Imrét, ki szintén tevékenyen résztvett a vadászatban, magasztalták egyhangulak, mert mindenki tudja hogy a medvedus vadászterületen is, a rendezéstől nagyban függ a vadászat sikere.

CSÓNAKÁZÁS.

A **nemzeti bajósegylet** m. hó. végén tartotta meg házi versenyét a Margitsziget mellett, a pesti Duna-ágban. Előpróbája volt ez a tavaszi nemzctközi versenyeknek s a proba szerint az egylet teljes bizalommal néz a jövő elé. Az első négyes versenyt a folyó évben belépett fiatal tagok számára rendezték. Nyertes a Mayer Gyula által jól összeállított csapat lett két hajóhoszszal Evezősök: Elischer Vilmos, Láng Árpád, Elischer Gyula Kertész Róbert (stroke). A második négyes versenyt az edzett régi tagok küzdötték. Rendkívül érdekfeszítő küzdelem után, melyben a hajók csaknem egymás mellett haladtak az egész pályán végig, egy méter előnnyel a Pltroff Kamil által kormányzott esapat győzött. Evezősök Pánczél Ottó, Szentgyörgyi Imre. Lintner Sándor és Porteleky László (stroke).

VELOCIPÉDEZÉS.

Kerékpár-verseny Kolozsváron.

Az új pályán m. hó 24-én délután folyt le az országos kerékpár-verseny nagy közönség részvétele mellett, a tornaverseny összes résztvevői is a nézők közt voltak.

A verseny-bírószám elnökei gr. Béldy Ákos és báró Wesselényi főispánok voltak.

A versenyek következőkép folytak le;

I. *Megnyitó-verseny.* 2000 m. Az öt versenyző közül első ifj. Fekete Pál, második Huszti Mátyás.

II. *Vendégek versenye.* 5000 m. Hat versenyző közül első Módl Lajos (a Hunnia tagja), második Sváb Béla, (a ki Codyval versenyzett a nyáron), harmadik Minich Jenő (az Athletikai klub tagja).

III. *Nyeretlenek versenye.* 3000 méter. Első Bedő Imre, második Stampa Keresztély, harmadik Dunky Béla.

IV. *Bajnoki verseny.* 1000 méter. Az öt versenyző közül első Wigand Rezső, második Dunky Ferencz, harmadik Huszti Mátyás.

V. *Térelőny-verseny.* 3000 méter. Első lett a 80 m. térelőnyvel induló Sváb Béla, második Minich Jenő, harmadik Bedő Imre.

VI. A 10000 méteres *főversenyben* hat kerékpáros vett részt. Heves küzdelem után első lett Módl Lajos (Hunnia) 19 p. 38 mp. alatt, második Minich Jenő, harmadik Sváb Béla.

VII. A zárszámot a *vigasverseny* képezte (2000. m), a melyben első Hüvös Iván lett Olescher Emil előtt.

A versenyek után díszfölvonulás volt, a melyben 40 kerékpáros vett részt.

Este bankett, melyen a város összes intelligenciája ott volt. Itt osztották ki a díjakat és a fővárosból lejött sportsmanekra és a kolozsvári egyesület kapitányára, Bartha Gergelyre, számos köszöntőt mondtak.

A „Vasvármegyei Sportegylet“

megbízásából a „Pannonia M. K. E.“ és a „Savaria B. C.“ 1894. évi október 14-én Szombathelyen a „Vasvármegyei Sportegylet“ ujonnan épült versenypályájának megnyitási ünnepélye alkalmából országos kerékpárversenyt rendez.

A verseny sorrendje;

I. *Megnyitó-verseny.* 2000 méter (5 kör). Nyitva minden magyarországi kerékpáros-egyesület tagjai részére. Elsőnek: a „Vasvármegyei Sportegylet“ tiszteletdíja és nagy ezüst érem. Másodiknak: kis ezüst érem. Harmadiknak: bronz érem. Tét 4 korona.

II. *Szombathelyi klubok versenye.* 4000 m. (10 kör). Zárt verseny a „Savaria B. C.“ és a „Pannonia M. K. E.“ tagjai részére. Elsőnek: nagy ezüst érem. Másodiknak: kis ezüst érem. Harmadiknak: bronz érem. Tét 3 kor.

III. *Főverseny.* 5000 méter (12 $\frac{1}{2}$ kör). Nyitva minden magyarországi kerékpár-egyesület tagjai részére. Elsőnek: tiszteletdíj és nagy ezüst érem. Másodiknak: tiszteletdíj és kis ezüst érem. Harmadiknak: bronz érem. Tét 6 korona.

IV. *Vendégek versenye hölgyek díjára.* 3000 méter (7 $\frac{1}{2}$ kör). Nyitva a szombathelyiek kivételével minden magyarországi kerékpáros-egyesület tagja részére. Elsőnek a szombathelyi hölgyek díja és nagy ezüst érem. Másodiknak: kis ezüst érem. Harmadiknak: bronz érem.

V. *Record-verseny.* 2000 méter (5 kör.) Nyitva minden magyarországi kerékpár-egyesület tagjai részére. Elsőnek: arany érem. Másodiknak: tiszteletdíj. Maximum 3 percz 16 $\frac{3}{5}$ m.-perc. Díjak csak akkor adatnak ki, ha a record megjavittatik. Tét 6 korona.

VI. *Bajnoki verseny.* 10000 méter (25 kör). Nyitva minden magyarországi kerékpár-egyesület tagja részére. Elsőnek: Bajnoki-szalag (kék-fehér színű) és nagy ezüst érem. Győztes „Magyarország bajnoka 1894. évre“ czimert nyeri. Másodiknak: tiszteletdíj és kis ezüst érem. Harmadiknak: bronz érem. Tét 6 korona.

VII. *Vigasverseny.* 3000 méter (7 $\frac{1}{2}$ kör). Résztvehetnek mindazok, kik az előző versenyekben első díjat nem nyertek. Elsőnek: ezüst érem. Másodiknak: bronz érem.

Hogy vidéki sporttársaink kellőleg elszállásolhatók legyenek, kérjük az ez iránti igényeiket „Polgár Bertalan versenytitkár Szombathely“ czim alatt bejelenteni.

A versenypálya leírása:

A versenypálya 35 cmre belső szélétől mérve 400 méter hosszú a kanyarulatokban 1,85 mre feltöltve. Céloldalán 7 m., a kanyarulatokban 6,5 m. széles.

A „Budapesti Torna Club“ kerékpár osztálya ez évi zárünnepélyét m. hó 16-án tartotta meg, mely alkalmából zárt körű versenyt rendezett. A verseny I-ső számában (kezdők részére) Budapest—Gödöllő 23 km. Weinwurm Antal I-ső díjat (59 p.); Ivánka Lajos II-dik díjat (59 p. 2 mp.); Katzer Miksa III. díjat (1 o. 2 mp.) a verseny II-ik számában (haladók részére) Budapest Aszód és vissza Gödöllő 49 km. Ivánka Lajos I. díjat (2 o. 17 p.); Landau Alajos II. díjat (2 o. 24 p.) nyerte el. A szép és minden részében sikerült ünnepélyt, a gödöllői nagyvendéglőben megtartott bankette fejezte be, melyen a club tagjain kívül számos vendég is részt vett.

Francia orvosok véleménye vajjon a mérsékelt kerékpározás egészséges gyakorlat-e nők számára?

Aubeau: Egészséges a normális állapotban levő nőnél.

Auward: Egészséges a nőnek, ki jól érzi magát. Bergeron, Bloch, Boisleux, Lucas-Championniere, Le Blond, Stapsier, Jentra: Egészséges.

Bonnet: Egészséges. de csak mérsékelt mérvben. Boussi: A mérsékelt biciklizés mellett gyakorlat az oly nők számára, kiknek nincs női bajuk, vagy a kiknek állapota javuló.

Chantemesse: Pompás gyakorlat.

Chaput, Duléris, Ferrand, Gendron, Hallopeau és még sokan igennel válaszoltak, de voltak orvosok, így Clarke, Loviot, Nivert stb. kik tagadólag feleltek.

Számos külföldi orvos is a biciklizés mellett nyilatkozott. A megkérdezett 48 kapacitás közül 34 a nők kerékpározása mellett, 9 határozottan, 3 föltételesen ellene nyilatkozott.

Saját készítményü
torna-eszközök
 valódi angol croquet és
Lawn-Tennis

Játékok. Kötél- és kenderárúk, ostor és ostornyél (nagyban). Mindennemű **hálók, függágyak, kötelek, ponyvák, zsákok és szivacsok.**

SEFFER ANTAL Budapest (Károly-laktanya) Károly-utca 12.

Képes árjegyzékek bérmentve.

Javításokat elfogadok.

Legujabb szerkezetű kerékpárok.

Nagy választék valódi angol és német kerékpárokból.

Herbster Károly
 raktárában

Budapest, Károly-körút 3. szám.

1894. évi árjegyzék ingyen.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIÁBAN.)

Elsőrangú kútforrás és gyógyfürdőhely

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódhévíz a Continensen 64° Celsius

Az idény tartama márcziustól október végéig. Gyógyjavaslatok: A gyomor és bélcsatorna mindennemű hurutos bántalmánál, hólyagbetegségeknel, csuzos és köszvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle vérhajoknál.

Kiterjedt árnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, diszes és kényelmesen berendezett szalodák és magángyógyintézetek.

100 vendégszoba.

Kitünő étkezés mérsékelt árak.

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut), Okucan (m. kir. államvasutak.)

Vadászterület

kerestetik bérbevétel czéljából, lehetőleg a főváros közelében. Szíves ajánlatok a „Herkules” kiadóhivatalához intézendők.

FÖLDESZ L.

puskaműves

Budapest, Muzeum-körút 9 szám.

Ajánlja jó hírnevü

fegyvereit

kezeség mellett,

továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket.**

Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek. Javítások legolcsóbban számíttatnak.

Porzsolt Kálmán

munkái:

- A párbaj.** Színmű 1 felv. Először adatt a nemzeti színpadon 1881-ben 40
Szerencsétlen furulyások. Elbesz. 1883. 1 —
Viharos élet. Elbeszélések. 1886 1 —
Fürdői emlékek. Elbesz. 1887. (Képekkel.) 1 —
Sport és szerelem. Elb. 1887. (Képekkel.) 1 —
Amor im Bade. A „Fürdői emlékek” német kiadása Berlin 1891. Ára 1 márka.
Herkules Testgyak. és sportközl. 1884. Első évfolyam 6 —
 1885. Második évfolyam ... 8 —
 1886. Harmadik évfolyam... 8 —
 1887. Negyedik évfolyam .. 8 —
 1888. Ötödik évfolyam 4 —
 1889. Hatodik évfolyam ... 4 —
 1890. Hetedik évfolyam... 4 —
 1891. Nyolcadik évfolyam 4 —
 1892. Kilencedik évfolyam 4 —

Képes sportnaptár. 1886. évre 1 50

A testgyakorlati oktatás rendszere. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjtemény. 1886 — 80

Reform-naptár 1892. Politikai és szépirodalmi tartalommal — 40

A Dunántúl irasban és képen, (Dunántúli képes naptár 1892) 1 —

Ugyanaz II-ik kötet 1893-évre 1 —

Porzsolt Jenő:

A korcsolyázás kézi könyve. Képekkel..... 1 —

Porzsolt Lajos munkái:

A magyar labdajátékok könyve. Képekkel s gróf Eszterházy Mihály előszavával..... 1 —

A tornázás kézikönyve. Képekkel. 1 20

Tornakartyák. Képekkel 1 —

Mindezen munkák kaphatók a „Herkules” kiadóhivatalában (Budapest, József-körút 5. sz.)

KAJARI DEZSŐ

KARLSBADI

cipő-különlégességek.

Budapest, Dorottya-utca 8. sz. a.

Ajánlja legdusabb választékban férfi-, női- és gyermek cipő-árut az őszi idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös ügyelemmel

velocipédező, turista és hegyászó tornaczipókat, vadász-csizmákat

mindennemű bőr- és vászonzól urak, hölgyek és gyermekek részér ugymint:

tiszti cipők, galoschnik v. gumiecipők, ugy szinte vízmentes cipókat és kényes lábra különlegességeket.

nagy választékban raktáron tart

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsabban eszközölnetnek.

HIRDETÉSEK

felvételnek

a kiadóhivatalban

BUDAPEST,

VIII ker. József-körút 5. sz. a.

Képek és képkeretek a legnagyobb választékban a legegyszerűbbtől a legremekebbig való kivitelben legmérsékeltbb árakon kaphatók esakis **TINTNER MIKSA** műtárában Bécs, I., Opernring 19.

Előfizetési díj:
 Negyedévre 1 frt
 Félévre 2 frt
 Egész évre..... 4 frt
 Egyes szám 20 kr.
Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 Budapest, József-körut 5. szám.
 Kéziratokat vissza nem küldünk.

Az „Achiles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcs.-Egylet“, „Magy. Testgyakorlók köre“ a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet“, a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet“, a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet“, a „Budapesti Torna-Egylet“, a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet“, a „Debreczeni Torna-Egylet“, az „Egyetemi Athletikai Club“, „Első Magyar Vivó-Egylet“, az „Ersekújvári Vivó- és Torna-Egylet“, a „Fertői Csónakázó-Társaság“, a „Győri Csónakázó-Egylet“, a „Kassai Korcsolyázó-Egylet“, a „Kolozsvári Athletikai Club“, a „Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet“, a „Főv. Vivó-Club“, a „Körmenyi Athletikai Club“, a „Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet“, a „Magyar-Ovári Torna- és Vivó-Egylet“, a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet“, a „Makói Torna-Egylet“, a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet“, a „Lévai Torna- és Vivó-Egylet“, a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet“, a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl.“ a „N.-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet“, a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet“, a „Nagy-Karizsai Torna-Egylet“, a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet“, a „Nemzeti Hajós-Egylet“, a „Neptun Budapesti Evező-Egylet“, az „Ó-Becsei Kerékpár-Egylet“, az „Ó-Budai Torna-Egylet“, a „Pécsi Athletikai Club“, a „Pozsonyi Hajós-Egylet“, a „Pozsonyi Torna-Egylet“, a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet“, a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet“, a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet“, a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club“, a „Soproni Korcsolyázó-Egylet“, a „Szabadkai torna-Egylet“, a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör“, a „Szegedi Csónakázó-Egylet“, a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet“, a „Szegedi Torna-Egylet“, a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet“, a „Székelyfővári Korcsolyázó-Egylet“, a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicycli-egyesület)“, a „Pápai korcsolya-egylet“, a „Torontali korcsolyázó és hajós-egylet“, „Szegedi Kerékpár-egyesület“, „Veszprémi torna, Egylet“, „Tordai korcsolyázó-egylet“, „Budapesti Torna-Club“, „Zombolyai atletikai club“, a „Szászvárosi atletikai club“, a „Szolnok-i korcsolyázó-egylet“, a „Budapesti polgári lővészegyesület“, „Sportkedvelők köre“, a „Magyar Úszó-Egylet“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

TORNA

Visszatekintés a lefolyt kerületi torna-versenyekre.

A testi nevelés reformjának nevezetes mozzanata folyt le most országszerte a kerületi tornaversenyeken, melyek nemcsak a decentralizáció szempontjából elvi jelentőségűek, hanem nagy fontosságúak a reform keresztül vitelének és megvalósításának érdekében is. Mint minden eszme, ez is csak akkor valósul meg igazán, ha minél szélesebb körben terjed el. Az országos tornaversenyek bármennyire vonzottak már újdonságuknál fogva is, ismétlődésük addig, míg nem lettek hazánk olimpiai játékaivá, nem volt indikált egyrészt a nagy költség, másrészt a fővárosi ifjúság sajtósági mondhatni hideg temperamentuma miatt. Azonkívül a vidéki tanuló ifjúság a fővárosi tömkelegben elfogult, nincs meg a kellő bátorsága és a hol a bátor fellépés nem párosul a barátságos társulással, ott nem lehet helye a kölcsönös ismeret- és ügyesség-cserének.

Ezért kellett a fiatal tornázókat először megedzeni a helyi és kerületi versenyeken, hogy mintegy kipalézva helyt álljanak az ország színe előtt.

De még a nagyobb vidéki városoknak és a kerületek székhelyeinek alkalmuk van az eszme éréséről meggyőződni, a szomszédokat a vidéki igaz vendégszeretettel és meleg barátsággal fogadni; a tornaversenyek a városok versengésévé lesznek, a példa vonz és az eszme megtestesül.

E mellett az ifjú fokozatosan megismeri szép hazáját, nemzetének szép jellemvonásait. a tanultakat példákon

gyakorolja be, fogalmi tisztulnak, ismeretei tágulnak, szíve társai körében melegebben feldobog, jelleme jobban kidomborodik, teste és lelke egyaránt nő.

Ezenfelül az ifjúság vezetői időről-időre összegyűlvén a vidéken jobban megbeszélhetik a tapasztaltakat, megvitathatják a testi nevelés modozatait, mint a fővárosban, hol az idő rövidsége és a tér nagy méretei miatt ezt aligha tehetik.

Tudom, hogy sokan csupa külsőségnek tartják e versenyeket általában, melyek aligha felelnek meg a hozzájuk fűzött nagy reményeknek; de hát nem forma dat esse rei? és nem kell-e mindent felhasználni, a mi a tornázást az ifjúsággal megkedvelteti? A verseny semmi esetre sem *cselja* a testi nevelésnek, de tagadhatlanul annak hatalmas *rugója*. És mint ilyent minden nevelő csak örömmel üdvözölhett.

Azonban az ezidei kerületi versenyek kevés kilátással kecsegtettek; az előkészületi idő ugyanis nagyon rövid volt. A rendelet az iskolai év végén jött meg, az ifjúság vakációzni ment; a tanév elején meg nehéz a tartalékos és ujonczokat egy glédába állítani. A megkettőztetett gyakorlatok pedig minden tekintetben hátrányosak.

Hozzájárul a minden vállalatnak megrontója, az igazi saltus lyrieus, a pénzhány. A szegényebb vidék lakóssága, nyomva amugyis a magas tandíjtól, nem igen költekezhetik; a vagyonosabbak gyermekei nem mindig jó tornázók s ilyenekkel versenyeztetni nem ajánlatos.

Igy történt, hogy pl. a kassai versenyt csakis a igazgató fáradhatatlan ügybuzgósága és Kassa városának páratlan áldozat készsége és vendégszeretete mentette meg a nagyon is kétes sikertől. Pedig ez a verseny várakozáson kívül fényesen sikerült. Az időjárás, bármennyire klfogásolták még a demografusok is, rendkívül kedvezett; a hely megválasztása és felszerelése, a versenyszámok beosztása, a gyakorlatok vezetése, csak dicséretére válik a buzgó intézőnek. Igen tapintatos volt azon intézkedés is, hogy a bírálatban kinek-kinek kijutott a része. A közös munkában az összes intézetek vezetői készséggel támogatták egymást és a főrendezőt mint egy kollégium. Látni és tanulni való volt elég s a közoktatási kormány az ügy érdekében, a mely igazán megérdemli, nagyon helyesen tette volna, ha kellő összeha-

sonlítás és tájékoztatás céljából mind a 4 versenyre egy szakembert küld ki, a ki az egyes versenyek előnyeit esetleg hátrányait összegyűjtve egy szaklapban közzé teszi.

Sőt bizonyos előleges megállapodás sem ártott volna pl. a díjazásra nézve. Így Kolozsvárott díjazták a szabadgyakorlatokat, Szegeden a *játékokat*, más helyütt ezeket figyelmen kívül hagyták, pedig ha a játékot terjeszteni akarjuk, azt sem szabad kihagyni a díjazásból. A *távol* és *magas ugrásnál* nagyon érdekes lett volna mindenütt a maximum feltüntetése, mint pl. Szegeden. A *kötélhúzásnál* nincs egyöntetű eljárás, néhol a jelző oly kicsi, hogy a közönség csakis nagyobb különbözetnél látja a győztest. A *versenyfutásnál* a versenyzőket magassági mérésnek kellene alávetni, nem pedig tekintet nélkül osztály szerint csoportosítani őket. Ez könnyen kivihető, ha minden pályázónak neve mellé magasságát is beírjuk. Új versenyszám volt Pozsonyban a *regatta verseny* és Szegeden szabadgyakorlatok *énekekkel*, mindkettő utánzásra méltó tornázás nem. A mi a *fegyelmet* illeti, minden paedagogus tapasztalásból tudja, hogy minél tovább hagyjuk az ifjúságot tétlenül, annál lazább a fegyelem. A rendzóságnek tehát oda kell törekedni, hogy a verseny számai lehető gyors egymásutánban folyjanak le és minden adat együtt legyen, hvgy a jury lehetőleg gyorsra ítélhessen, a mi különösen ily őszi időben föltte kívánatos. A versenyeken ilyen módon nemcsak vizsgálunk, de újra tanulunk, hogy jövőre többet tudjunk.

Hogy végül még a *felekezeti* intézetek távolmaradását említem, a felvidék nehéz közlekedhetése ugyis elég nagy akadály az ifjúság kirándulásaiban s ha még hozzá nem részesítjük őket az államiakhoz hasonló utazási kedvezményben, ne csodálkozzunk elmaradásukon. Ha a testi nevelés reformját minden téren keresztül akarjuk vinni, ne tegyünk különbséget állami és nem állami tanuló ifjúság között; mindannyi *egy hazának* tehát egy államnak *gyermeké* s testének erejével mind egyformán támogatja és védi majd a hazát.

Ungvárott október.

Medveezky István.

Test- és erőmérés a középiskolákban.

A test és erőmérés szükségességét felesleges bővebben bizonyítgatni. A tornatanár a nyert adatok szerint állítja össze időnkint a végzendő gyakorlatokat, melyek összeállítása a testi erő s ügyesség tekintetbe vételével nem kevés tapintatot kíván. Ezért a naplójegyzeteket nem nélkülözheti senkisésem. A mely tanár nem kíséri nagy figyelemmel a testi fejlődést, annak a tanítása nem sokat ér. Nagy súlyt kell tehát erre fektetni. Ennyit általában.

Méréseket sok helyen nem végeznek; no, én a nélkül okszerű tornázást nem képzelhetek. Talán abban kell az okot keresnünk, egyebet nem gondolhatok, hogy a mérések módjával nincsenek egész tisztában. Erről akarok tehát néhány szót elmondani. Előre is kijelentem, hogy én a gépeket nem szeretem, meg nincsenek is meg a legtöbb helyen. Maradjunk a mérések természetes módjánál. Miben áll ez: röviden mindjárt leírom.

1. A mérések ideje. Elegendő, ha az év elején és végén, a II—VIII. osztályban pedig csak az év végén eszközölünk méréseket. Kivételesen aztán egyesekre rohamos vagy nagyon visszamaradt fejlődésnél évközben is gondolunk; a buzgó tornatanár ezt el nem fogja fe-

lejteni. Persze, az adatok pontosan feljegyzendők, hogy tanulmányainknak alapul szolgáljanak.

2. A mit mérni kell. Az I., II. és III. osztályban a testsúly, a testhosszuság (magasság), a mellbőség és a felkar izmai mérendők; a IV.—VIII-ban ezeken kívül a tüdőképeség és az erő meghatározása a fontosabb. Nagyon hosszúra kellene terjeszkednem, ha az okokat is fejtegetni akarnám.

3. Hogyan kell a méréseket eszközölni? Tudja ezt többé-kevésbé minden tornatanár, de törekedjünk egyformaságra.

A testsúly meghatározása a tizedes mérleg segítségével történik. A testhosszuság megmérése úgy eszközöndő, mint ahogy az Vándory József tanár „Utmutatás a házi tornához” című munkájában van leírva. A mellbőség mérésére azonban már meg kell egyetmást jegyezni. A felső test ugyanis ruhátlanul mérendő, úgy hogy a nyújtott karok oldalt vízirányos helyzetbe emeltetnek s a mérendő testet a csecsbimbókon keresztül körülfogjuk a centiméterrel; a számokat lejegyezzük. Én ez ügyben kitűnő tapasztalt orvosokkal értekeztem s e módot találták a legcélszerűbbnek. De meg kell még itt jegyezni, hogy a mérőszinört épen akkor kell pontosan összefogni a számok lejegyzése végett, mikor a test egész nyugodtan, normális állapotban van, tehát a tüdők nincsenek tele levegővel. Hogy így van-e a test, az megtudható, ha az ifjával néhány kérdésre feleltetünk (P.: Nincs benned levegő? — Nincs kérem!)

Jönnek most a felkar izmai. Nem nehéz ezeknek a megmérése sem. A rectus alatt előre nyújtott balkart erőteljesen összehajlítjuk, hogy a felkar izmainak számot tevő része egy csomóba jöjjön. Most, a hol az izomcsomó legdomborúbbnak, legduzzadttabbnak látszik: a czeziméterrel pontosan körülmérendő. (Ahol szükséges: milliméterek is vehetők.) Az eredményt lejegyezzük. Az, hogy mindakét kart megmérjük, vagy hogy nyújtva s hajlítva is eszközöljünk méréseket, melyek után a középszámot keressük: teljesen fölösleges.

A tüdőképeség meghatározásával vigyázni kell. A mellbőség ismert megmérése után a számot megjegyezzük s a centimétert gyengén összefogva, úgy hogy annak hosszabb része a mell emelkedése szerint, mint egy abroncs a mellét össefogja, nagy lélegzetet vétetünk s e közben a mell tágulása szerint eresztjük a centiméter hosszabb részét mindaddig, míg az ifjú már egészen tele szívta magát levegővel, úgy hogy már tüdeje nem tágulhat. Most hirtelen megnézzük a centimétert s a nyert számból kivonjuk a felvett mellbőség számadatát, a különbség a tüdőképeséget adandja. Némely gyermeknek tanulni kell a mély lélegzést, de egy-két próba után menni fog.

Nem terjeszkedem ki az erő meghatározására. Tudja ezt minden szaktanár. Azonban mégis találtam imitt-amott ingadozásokra; azért jönnek látom megjegyezni, hogy minden teljes felhuzódás 2, s ugyanilyen feltolódás szintén 2 erőpontot számít. A sarkozásoknak teljes összegét (minden egyes sarkozás 1 erőpontot számítva) felvegyük még az V. osztályban is, a felső 3 osztályban ebből csak annyit vegyünk, amennyit a függésben és támaszban nyert erőpontok összege ad.

Nincsen még általánosítva az sem, hogy a test- és erőmérés adatait az évi értesítőben közzé tennék. Könnyen gyanuba ejtheti a tornatanárt, hátha nem kíséri a testi fejlődést kellő figyelemmel. — Azután azt is tapasztaltam, hogy egy teljes gimnázium alsó osztályaiban nagyban mérésikélik az — — erőt (habár gépekkel). No, van is O elég szeretném tudni: mire jó ez?

A mit fönnebb felsoroltam, az az erőméréshez teljesen elegendő Csak el ne mulasszunk, mert ennek a

haszna óriási, aztán meg rendkívül érdekek tanárt és tanítót egyaránt.

Dobóczy Lajos.

Tornatanítás a középiskolákban.

Miskolczi kir. kath. gymnasium.

A közoktatásügyi miniszter rendelete következtében intézetünk folyó évi június 18-án délután a Zárdatéren szép számu, intelligens közönség élénk érdeklődése mellett sikerült intézeti tornaversenyt tartott. Ezen versenyben 180 egyenruhás tanuló vett részt. A tornaverseny programja volt: felvonulás kettős rendszlopokban dobzóval és zászló alatt, a „Szózat” eléneklése után menetelés öt tornadal éneklése mellett, katonai rend- és szabványoktól nyitott tizenhatos oszlopokban, szertornázás (magasságra és távolságra ugrás, ugrószekrények, ló és korlát) műének, társas- és labdajátékok („Tolvaj-üző”, „Fehér és fekete”, „Harmadikat megütni”, „Kör-róta”, „Labda kergető” és „Labdahajszoló”), versenyek (kötélhuzás, magasságra ugrás, távolságra ugrás, gerelyvetés, korlát és 60 méteres síkfutás). — A versenybíró-ság tagjai: Polgár György, gymn. igazgató mint elnök, Andor Tivadar tanár, mint a verseny rendezője és Bajay Armand tanár.

A versenybíró-ság megállapítván a versenyben részt vevő tanulók által elért eredményt, a jutalmak kiosztását illetőleg a következőkben állapodott meg:

1. „Elismerő okirat”-ot kaptak:

a) Fried Albert, Guttman Arnold, Kreutzer Béla I. A., Karner Miklós és Varga Zoltán I. B., Holczer Aladár, Moskovitz Simon, Pollák Dezső II. oszt. síkfutásban győztes tanulók;

b) Bornstetn Andor, Buck Lajos, Droth Miksa, Guttman Jenő, Gyurkovics Márton, Hudák Elek, Jellmann Béla, Pásztor Béla II., Flamm Miksa, Klein Dezső, Teitelbaum Mór III., Balczér György, Berger Hugó IV. osztályu tanulók a tömeges kötélhuzás győztesei;

c) Truskovszky István II., Pásztor Imre IV. oszt. a távolságugrásnál: Szabó Endre III. oszt. a magasságugrásnál, Gombár István és Ladomérszky Béla III. oszt. a gerelyvetésnél, Blasberger Győző és Papszt Kálmán IV. oszt. a korlátnál győztes, illetőleg kitünt tanulók;

d) Merkl Béla I. A. oszt. a táv. ugrás- és futásnál, Grosz Ernő II. oszt. a mag. ugrásnál és kötélhuzásnál, Bokor László, Feldbauer Béla, Mandel József II., Verdon Elek III. oszt. a kötélhuzásnál és futásnál, Gottlieb Bernát II., Makahusz János III. oszt. a magasugrásnál és futásnál, Halmay Béla III. oszt. a kötélhuzásnál és gerelyvetésnél, Lang Egon IV. oszt. a kötélhuzásnál és korlátnál győztes, illetőleg kitünt tanulók;

e) Pollák Alfréd III. oszt. a mag. táv. ugrás- és futásnál, Varga Gyula III. oszt. magasugrás-, korlát- és futásnál, Mader Emil III. oszt. kötélhuzás-, magasugrás- és futásnál, Buczko Gábor IV. oszt. kötélhuzás-, korlát- és futásnál, Fábry Ferencz IV. oszt. kötélhuzásnál, táv. ugrás- és futásnál;

f) Breznay Lajos IV. oszt. kötélhuzás-, magasugrás-, táv. ugrás- és futásnál, Murányi János IV. oszt. kötélhuzás-, magasugrás-, táv. ugrás- és futásnál, végre

g) Dorn Jenő és Szabados Gyula IV. oszt. magas-, távolságugrásnál, gerelyvetésnél, korlát- és síkfutásnál győztes, illetőleg kitünt tanulók.

Az elismerő okirattal kitüntetett tanulók száma tehát 48.

2. Az „Elismerő okirat”-okon kívül a versenybíró-ság rendelkezésére egy 41 koronából álló díjazási alap állott. A torna-egyenruházat kiegészítése alkalmával ugyanis az ifjuság külön gyűjtéséből a versenyalap ja-

vára befolyt 13 korona. Ezen összeghez járult a versenybíró-ság 3 tagja összesen 6 koronával, továbbá Ursits Vilmos építész ur 10 koronával (2—2 legjobb magas- és távolság-ugrónak és a korláton legügyesebben tornázónak), Petro József ügyvéd ur 4 koronával (az első gerelyvetőnek és a korláton ügyesen tornázónak), Vargha Ferencz és Dassievicz Gyula tanárok 2—2 koronával (a leggyorsabb futónak, illetőleg egy ügyes gerelyhajítónak), végre Andor Tivadar tanár 4 koronával (a gymnasium legedzettebb tanulójának.)

A versenybíró-ság a jutalmakat — az adományozók kifejezett óhajához híven — következőleg osztotta szét az egyéni versenyeknél többszörösen, illetőleg kiválólag kitünt tanulók között:

a) Dorn Jenő és Rolko Róbert IV. oszt. tanulók (4:40, illetőleg 4:20 m. hosszú ugrásukért), továbbá Pollák Alfréd III. és Murányi János IV. oszt. tanulók (126 cm. magas ugrásukért), végre Lang Egon IV. oszt. tanuló (kifogástalanul ssépen végzett korlát-gyakorlatiért) egyenként 2—2 koronával kapták az Ursits-féle díjat.

b) Dorn Jenő és Lang Egon IV. oszt., mint egyformán (180—180 erőegységgel) legedzettebb tanulók fele részben kapják meg az Andor-féle díjat.

c) Dorn Jenő IV. és Gombár István III. oszt. tanulók (az első igen ügyes korlátgyakorlatiért, az utóbbi pedig mint legügyesebb gerelyhajító) a Petro-féle díjjal lettek jutalmazva.

d) A Vargha- és Dassievicz-féle díjakkal Szabados Gyula IV. oszt. tanuló lett kitüntetve (7 m. perc alatti gyors futásáért és ügyes gerelyvetéséért.)

e) A versenybíró-ság a felmaradt 19 koronából kellő számu, — az Athenaeum r. társulat kiadásában megjelent — jutalomkönyveket vásárolt és azokkal azon tanulókat jutalmazta meg, kik a fentebb elősorolt győztesek mellett leginkább kitűntek a verseny egy vagy több nemében. A jutalmazottak a következők: Merkl Béla I. A. oszt. tanuló (3:50 hosszú ugrásáért), Grosz Ernő II., Szabó Endre III. és Breznay Lajos IV. oszt. (125 cm. magas ugrásukért.) Szabados Gyula IV. oszt. (3:80 m. hosszú ugrásért.) Ladomérszky Béla III. oszt. (ügyes gerelydobásért.) Varga Gyula III. oszt. (korlát-gyakorlatiért.) Pollák Dezső II., Pollák Alfréd III. és Fábry Ferencz IV. oszt. tanulók gyors (8 mperc alatti) futásukért,

Az adományozóknak köszönjük a versenydíjakat.

A szabadkai községi főgymnasium intézeti tornaversenyei Palicsra.

A kedvezőtlen időjárás megtépte a sorrendet, de a résztvevők munkakedve meglehetősen nívaura emelte az ünnepély tornászati részét. Az egyes osztályok munkája, szorgalma, haladása szépen domborodtak ki; s a mennyiben e körülmény termékenyítőleg, buzdítólag hathat az összes résztvevőkre, az ünnepély egyik célja eléretett, de a másik cél, hogy a torna a nagy közönségnek bemutatva, híveket, apostolokat szerezzen, a rossz időjárás miatt elmaradt.

A versenybizottság a következőleg alakult meg: Elnök Haverda Mátyás igazgató; versenybírók: Vermes Lajos tr., Szeibenburger Károly tr.; időmérő: Kosztolányi Árpád tr.; indító: Matkovics Miklós tornatanító; térmérő: Grohman tr. Az ünnepély az önk. tüzoltók zenekarának kísérete mellett felvonulással kezdődött.

Az Achilleionban és az angol (asphalt) versenypályán már délelőtt megkezdődtek a versenyek, labdajátékok, szabványoktól, katonai rendgyakorlatok osztályonkint, valamint a pyramisok (élő gulák) bemutatása. A tanuló-ifjuság már a reggeli órákaan megérkezett Palicsra, gyalog kettős rendekben, a szabadban elköltött reggeli után kezdetét vették a küzdelmek.

A verseny lefolyása a következő volt:

A póznamászásban győztesek lettek az I. A) osztályból Milánkovics Miklós; I. B) osztályból Latky Ernő és Róna József (holtverseny). I. C) oszt. Klein Sándor; II. A) oszt. Pukkel Sándor; II. B) oszt. Baruch János; III. A) oszt. Gruber Gyula 4'4 mp.; III. B) oszt. Kovács János; IV. oszt. Csik Ferencz 4'4 mp.

A 100 méteres síkfutásban győztek: I. A) oszt. Ifkovich János; I. B) oszt. Polyvás Dániel; I. C) oszt. Tanczos Lukács; II. A) oszt. Sztipics Jeremos 14'2 mp.; II. B) oszt. Oszther Péter 14'2 mp. alatt; III. A) oszt. Gruber Gyula 14'2 mp.; III. B) oszt. Borhy Lajos 14'8 mp.; IV. oszt. Kolonics Béla 14'8 mp. alatt.

A korlát és nyújtó versenytornázásban III. A) oszt. Gruber Gyula; III. B) oszt. Kovács József; a IV. oszt. Fischer Béla elsőek lettek.

A 150 méteres gátversenyben (2 gáttal) az V. oszt. első lett Pertich Kálmán 22'8 mp. alatt (igen szép jövőt jósolunk neki); a VI. oszt. Zsulyevits Antal 22'2 mp. alatt; a VIII. osztályból Nagy Ödön 21 mp. alatt futották meg.

A távolugrásban a III. A) oszt. Katancsics Péter 4'69 mp., a III. B) oszt. Kovács József 4'90 mp. alatt győztek. Mindnyájan elismerő okiratokat nyertek.

A bajnoki 600 méteres síkfutásban mint második küzdelemben ismét Huberth Arthur 1 percz 49 mp. alatt lett első, a mult évi eredményét 12'8 mperczel javította, ezüst éremmel lett díjazva.

Gruber Gyula, Kovács József, Fisoher Béla, Nagy Ödön a „Szabadkai Torna-Egylet“ elnöksége által felajánlott bronzérmeket nyerték el.

Dr. Vermes L.

A kolozsvári tornaversenyről irt tudósítás kiegészítéseül vettük az alábbiakat.

A katonai rendgyakorlatokból kitüntetés illetve diszoklevelet nyertek: A temesvári főgymn. és főreál. Elismerő oklevelet kaptak: nagyenyedi ev. ref. Bethlen főgymnasium és a kolozsvári r. kath. főgymnasium. A szabadgyakorlatokból: a nagyenyedi ev. ref. Bethlen főgymnasium és a székelyudvarhelyi áll. főreáliskola diszoklevelet.

Elismerőoklevelet kaptak: Temesvári r. kath. főgymnasium és az Aradi.

A tornatanárok közül jutalmat kaptak: Albert Károly 200 koronát. Müller temesvári tanár ezüst serleget. Lázár Imre nagyenyedi tanár ezüst cigaretta tárczát. Dr. Vajda udvarhelyi tanár ezüst dohány tárcza. A temesvári reál isk. tanár kis serleg.

A szergyakorlatokból az első díjját Hoffman Ferencz nagyenyedi ev. ref. főgymn. tanuló kapta.

VELOCZIPÉDEZÉS.

A kerékpár és a párisi orvosi akadémia.

Napjainkban annyirig „napirenden“ van a „kerékpár-kérdés“, hogy legutóbb abban a megtiszteltetésben részesült, hogy a párisi orvosi akadémian került megbeszélés alá. A „Figaro“ érdekes leírását hozza a fontos kérdés körül fölmerült vitáknak.

Marey és Verneuil orvosok határozott ellenségei a

kerékpározásnak. Tapasztalataikra támaszkodva kijelentették, hogy a kerékpározás sosem versenyezhet a gyakorlatlással és az uszással, mert nem gyakorolja a test összes izmait és épen ez okból semmi tekintetben sem üdvös hatású. A kerékpározó görnyedt testtartása homlokegyenest ellenkezik a higiénia követelményeivel. Mellékesen megjegyzi, hogy míg oly szerkezettel nem látják el a gépeket, a mely lehetségessé teszi azt az egyenes testtartást, a mit a lovasoknál látunk, addig szó sem lehet arról, hogy a kerékpár ártó hatása legalább némileg megszűnjék.

Verneuil orvos azonban épen e határozott ellenséges álláspont mellett, részrehajlatlanságának is kétségbevonhatlan jelét adta. Áttért ugyanis Just Championnière orvosnak egy régebben az akadémia előtt fölolvastott értekezésére. Ebben az értekezésben teljesen megczáfolva mutatta be saját nézetét, természetesen csak azért, hogy az ellentétek egymásmellé helyezésével tűntessen.

Championnière egymásután sorolja föl az izmokat és izomcsoportokat, a melyek a kerékpározás közben működnek. A gép hajtása a lábszárak összes izmait folyton munkában tartja, az egyensúly fönntartása a felső czomb és a derék, valamint a medenczetáji izmoknak ad szünetlen munkát. A hajtás mély lélekzetvételeire kényszeríti a kerékpározót, úgy, hogy mellkasa hatalmasan tágul és összes mellizmai kizavartatnak petyhüdt mozdatatlanságukból. A karok finom izommunkája a kormányzásnál teljessé teszi az általános izommunka harmóniáját.

Championnière szerint bátran elmondhatjuk, hogy a gép egyenletes előrehajtása és az egyensúly fönntartása a test valamennyi izmát egyöntetűen működte. Hogy erről meggyőződhezzünk, elég, ha egy egészséges kerékpáros szépen fejlődött izmait megszemléljük. A legkielégítőbb harmóniát láthatjuk az izmok fejlődésében.

Ez volt Championnière orvos véleménye két hónappal ezelőtt. Hogy az akadémia ülésén most újra föllevenítették, az nem tisztán csak a véletlenség dolga. A főoka az volt, hogy az akadémikus orvosok egy része megkérdezte a kerékpározást ellenző kollegáktól, vajon ültek-e ők magok valaha a gépen.

— Soha! — volt a válasz.

— Hja, de Championnière kerékpáros volt ám!

— Elfogult volt, épen azért.

— Lehet, de — praxisból beszélt.

És a párisi orvosok akadémiaja e rövid, jellemző diskurzusban önkéntelenül beismerte, hogy a theoretikusok vitatkozhatnak pro és kontra a végtelenségig, a kerékpár-kérdésben az utolsó szó mégis csak a „praktikusoké“ marad.

Hymen. Bolgár Tivadar a „P. K. E.“ titkára f. hó 27-én tartja eskövőjét Pécssett Sch.nidtlér Friczi kisaszonnyal.

A kerékpár gyakorlati alkalmazása. Beelitz porosz helységben és egy svájci faluban — írja egy német orvosi lap — a bábák már biciklin járnak, hogy gyorsabban nyujthassanak segélyt a lebetegedett asszonyoknak. Ezt a példát — írja a nevezett lap — követhetnék az orvosok és különösen a mentők is, mert kerékpáron gyorsabban lehetne segélyt nyujtani balesetknél, mint kocsival, a melybe előbb be kell fogni a lovakat, a mi jelentékeny idővesztéssel jár. Olaszországban a kerékpár mar huzamosabb idő óta kiterjedt alkalmazásnak örvend. Ott biciklin járnak már a tolvajok és utonállók is. Como közelében nemrég három csavargó biciklin rohant meg egy fuvarost, kit elpáholtak, kifosztottak és aztán utjára bocsátottak. Ilyen előzmények után az olasz csendőrség előbb-utóbb kénytelen lesz bicikliző csapato-

kat szervezni. A kerékpározó orvos és lelkész Olaszországban már sehohsem kelt föltűnést, de Turinban az is megtörtént, hogy egy csecsemőt kerékpáron vittek megkeresztelni a templomba.

A kolozsvári kerékpáros egyesület által az ujonnan készített állandó versenypálya megnyitása f. évi szeptember 23-án Kolozsvárott rendezett országos kerékpárverseny szépen sikerült. Nevezések is elég szép számmal folytak be és a közönség is, élén az előkelőségekkel, nagy érdeklődést tanúsított. Clubunk részéről Hívös Iván, Modl Lajos és Schwáb Béla vettek részt a versenyeken és magasztalják a kolozsvári sporttársak szívélyességét. A megnyitói pálya 333 $\frac{1}{3}$ m. hosszú és a grácsi pálya módjára kátrány burkolattal bír, a fordulók megfelelő emelkedéssel vannak ellátva és nagyon jók. Clubunk 4 első, 1 második és 1 harmadik díjat nyert. A versenyek eredménye következő:

I. Megnyitó-verseny. (Zárt.) 2000 m. Az öt versenyző közül első ifj. Fekete Pál, második Huszti Mátyás, harmadik Olescher Emil.

II. Vendégek-versenye. 5000 m. Hat versenyző közül első Modl Lajos (a Hunnia tagja) 8 p. 50 mp., második Schwáb Béla, (a Hunnia tagja) 8 p. 58 mp., harmadik Minich Jenő (az athletikai klub tagja) 8 p. 58 $\frac{1}{2}$ mp.

III. Nyeretlenek versenye. 3000 méter. Első ifj. Bedő Imre, második Stampa Keresztély harmadik Dunky Béla.

IV. Bajnoki-verseny. (Zárt) 10,000 méter. Az öt versenyző közül első Wigand Rezső, 20 p. 9 $\frac{1}{2}$ mp., második Dunky Ferencz, 21 p. 16 mp.

V. Tételverseny. 3000 méter. Első lett a 80 méter tételnyel induló Sváb Béla 4 p. 55 mp., második Minich Jenő, 4 p. 57 $\frac{1}{2}$ mp., harmadik Bedő Imre, 5 p. 2 $\frac{1}{2}$ mp.

VI. A 10000 méteres főversenyben hat kerékpáros vett részt. Heves küzdelem után első lett Modl Lajos (Hunnia) 19 p. 38 mp. alatt második Minich Jenő, 19 p. 39 mp. harmadik Sváb Béla, 19 p. 40 mp.

VII. A zárszámot a vigaszverseny képezte (2000 méter), a melyben első Hívös Iván lett Olescher Emil előtt,

A versenyek után diszfölvonulás volt, a melyben 40 kerékpáros vett részt.

Este bankett, melyen a város összes intelligenciája ott volt. Itt osztották ki a díjakat és különösen a fővárosból lejött sportsmnokra számos felköszöntőt mondtak.

„Hunnia“

ban részesült. Vele együtt érkezett oda Tombory Virgil úr, a szathmári lövészegyesület kiküldöttje. Willer Antal nagyváradai lövészmeister az emléktáblán lőtte a legjobb mély lövést, minek emlékét megörökítve rövid idő múlva láthatjuk a löcsarnokban. Mezey Mihály kir. közjegyző, a mi egyesületünk legifjabb tagja, mint kitünő amateur fotografus levette az egész lövészársaságot. Alkalmunk volt látni egy ilyen példányt és megvalljuk, hogy sikerültsége bármely fővárosi lényképésznek is dicséretére válnék. Ott találjuk a mi Konda bácsinkat is, a ki jószágos csendessége mellett rendszeren az első díjakat viszi tőlünk haza és főz le bennünket; továbbá: Janky József helyettes főlövész mestert, Mezey Mihály közjegyzőt, a kitünő lövést, Török Lászlót, az ezidei lövészkirályt, Welsch Emil lövésztagtársunkat. Miller lövész mestert, Grünwald pénztárost, Janky Antal cognagyárost, Tomboryt Szathmárról, Kelen Bélát, Jellinek, Rimler, Hegedüs, Darvasy, Bodé, Mocsáry lövész urakat. A lövést jól sikerült és igen szép díjak dsztattak ki.

Fővárosi lövészárs.

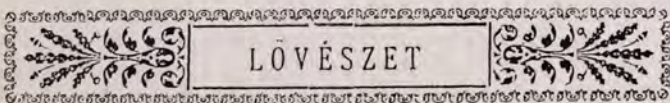
X. Klösz György fényképészeti műintézet Budapest, V. Kossuth Lajos utca 18. sz. I. emeleten. Telefon-állomás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű-, és tanfőgyakról, sat. Photolithographia, cinkographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.

Modern olimpiai játékok.

Tehát mégis van idealizmus s az eszmények után törekvő férfiak sem haltak ki egészen! Sőt leglelkesebb bajnokaival ép a fin-de-siècle országában találkozunk. Megvallom, hogy midőn tavasszal Pierre de Coubertin br. a párisi Union des Sociétés françaises de sports athlétiques lelkes vezértitkára megküldte a nemzetközi athletikai kongressusnak programját, nem is meglepetéssel, hanem bámulattal olvastam abban az olimpiai játékok felélesztésére vonatkozó részt s azt jámbor óhaj-tásnál egyébként nem is tekintettem. S ime ma a kongressusnak olyan határozataival és intézkedéseivel állunk szemben, melyek a ténynek megvalósítását a közel jövőre biztos kilátásba helyezik, egy oly tényét, mely hívatta van arra, hogy a nemzetek test-szellemi újjászületését létrehozza s a nemzetközi viszonyok javulását nagyban előmozdítsa. Az olimpiai játékok feltámasztásánál eszméje nemesak a kongressus tagjait töltötte el a legigazibb lelkesedéssel, de máris több fejedelmi személy: a görög és a belga király, a walesi herceg meleg érdeklődését vitta ki s remélhető, hogy a közel jövőben, mihelyt az eszme szélesebb körű nyilvánosságra jut, az egész művelt világ rokonszenvét s helyeslését is meg fogja hódítani.

Az olimpiai játékokról részletesebben és hitelesen a közetkezőkben számolok be. A kongressus elé terjesztett erre vonatkozó tétel (VIII—X) következőleg szólt: Az olimpiai játékok felélesztésének lehetőségéről; az ebből származó athletikai, erkölcsi és nemzetközi előnyök; verseny feltételek, felveendő sportnemek

A nagyváradai királylövészet. A mint nekünk Nagyváradról írják, az ezidei királylövészet, valamennyi lövésznek (és pedig mind igen jó lövők) részvéte mellett, szeptember 7-én, 8-án és 9-én tartatott meg. Kruspér Sándor főlövészmeister 7-én reggel 8 órakor nyitotta meg a lövészetet, mely szakadatlanul estig tartott. Másnap megszaporodott a lövészek száma a budapesti lövészegyesület kiküldöttjével: Welsch Emil tagtársunkéval, ki az együletünk által felajánlott 60 arany koronát magával vitte; mondani sem kell, hogy kitünő fogadtatás-

a szervezés anyagi oldala, az időközök megállapítása; egy nemzetközi bizottság kiküldetése a további teendők végrehajtására.

A kongresszus június 18-án tartott teljes ülése az olimpiai játékokra vonatkozó tétel tanulmányozását egy bizottságnak adta ki, mely M. Bikélas, a Société d'encouragement des études grecques elnökének és az athéni tornaegylet képviselőjének elnöke alatt három ülésben foglalkozott ezzel az ügygel s a következő, a kongresszusnak június 23-án tartott záróülésén egyhangulag elfogadott megállapodásokra (VIII—XIV.) jutott: Az olimpiai játék felélesztése minden kétséget kizárólag határozott előnyökkel lévén összekötve athletikai, erkölcsi és nemzetközi tekintetben, e játékok visszaállításának, a modern élet szükségleteinek és feltételeinek megfelelő alapon. A vívás kivételével, az olimpiai versenyek csak műkedvelők részére rendeztetnek. A nemzetközi szervező-bizottság ügyrendjébe bevendő egy oly intézkedés, melynek értelmében e bizottságnak jogában áll a versenyektől oly egyéneket eltüntetni, kik előbbi cselekedeteik révén az intézmény tekintélyét csorbíthatnak. Minden ország a versenyeken csak hozzátartozóival vehet részt, meg pedig olyformán, hogy minden sportnemre csak valódi bajnokok neveztesse; e végből s hogy a győztesek kiszemelhetők legyenek, az olimpiai játékok megelőzőleg, mindenütt országos versenyek rendezendők. Kívánatos, hogy a sportnemek közül a következők kerüljenek bemutatásra; athletika, szorosabb értelemben (futások és versenyek); csolnakázás (evezővel és vitorlával); uszás, korecsolyázás; athletikai játékok (lawn-tennis, rugó, labda stb.) vívás, boxolás, birkózás; lovaglasi sportok (polo); lövészet, tornázás és kerékpározás. A szoros értelemben vett athletikai sportok részére „Pentathlon*”) néven egy különleges athletikai díj (championnat) szerveztesse. Ezenkívül az olimpiai játék alkalmával még egy külön alpesi díj is ki fog osztatni az időközben a földgömb bármely pontján teljesített legérdekesebb hegymászásért.

Részemről szívesen elismerem e széleskörű program általános és helyes voltát, de két dologra nézve aggályaim vannak; miért történt épen a vívást illetőleg kivétel a kötelező minősítés alól? s nem feltétele, hogy az alpesi díj létesítése az értelem- és haszon nélküli nyaktörő vállalatok és áldozatok számát szaporítani? Énnél bizonyára nagyobb szolgálatot tennének az emberiségnek, ha a technika haladásával, a legkiválóbb légögműveleteket tüntetnék ki!

A szűkebb bizottság a hely kérdésével nem foglalkozván, a kongresszus záróülésén M. Bikélas, Görögország képviselője Athént hozta javaslatba, a mit többek pártoló hozzászólása után egyhangulag s lelkesedéssel el is fogadtak. M. Bikélas felszólalásában valódi hévvel fejtegette s indokolta javaslatának jogos és alkalmas voltát s a legnagyobb mérvű, legelőkelőbb helyről jövő támogatást helyezte kilátásba, a mennyiben az általa képviselt egyesület a királyi család több tagjának védnökségét illetve tagságát élvezzi. Hogy mekkora megelégedéssel és lelkesedéssel fogadták e választást Görögországban, annak bizonyítéka a kormány félhivatalosának, az „Asty“ cz. lapnak lelkes üdvözlő cikke s az a fontos körülmény, hogy az olimpiai játékok védnökségét maga a görög király vállalta el. S tényleg ismerve s méltányolva azt a régi s el nem enyésző kapcsolatot, mely, ez országot földünk többi művelt népeivel fűzi, mi is teljes megnyugvást találunk a kongresszus következő alkalomszerű határozatában: Az olimpiai játékok

1896-ban először Athénben tartatnak meg, majd 1900-ban másodsorban Párisban; azontul minden negyedik évben más-más világvárosban.

Nem kevésbé fontos a kongresszus utolsó határozata, mely így szól: „Minthogy az olimpiai játék sikere a kormánynak támogatását feltételezi, a nemzetközi bizottság kövessen el e tekintetben mindent s igyekezzék mindenütt a hivatalos részvételt biztosítani.“ E nemzetközi bizottság elnöke M. Bikélas, titkára a fáradhatatlan P. de Coubertin báró, a ki körül még 11 tag csoportosul: az Egyesült-Államok, Argentina, Új-Zéland, Belgium, Orosz-, Angol-, Olasz-, Svéd-, Magyar- és Csehország részéről. Ausztria s Németország távolmaradása feltűnő s utóbbira az illetékes megróvás nem is késett sokáig. Egy jeles s igen elterjedt német szaklap, a Berlinben megjelenő „Spiel und Sport“ szept. 8-iki számának „Das internationale Comité zur Wieder-einführung der olympischen Spiele“ cz. vezércikkében kiméretlenül megleckézteti saját honfitársait a párisi kongresszus intézőségével tanusított udvariatságukért, melylyel ez ép oly nemes, mint fontos nemzetközi ügy iránt viseltetnek, s utalva arra a káros s megszegyenítő visszahatásra, melylyel ez Németországra a jövőben járhat, a mulasztások mielőbbi pótlását sürgeti.

Magyarország képviselője, nagyon is érdemen felül nekem jutott osztályrészül. Teljesen átértem e kitüntetés felelősségteljes voltát s minden erőmből azon leszek, hogy az olimpiai játékok fenekölt eszméjét nálunk terjesszem, megkedveltessem, hogy az illetékes tényezők, minden fontosabb mozgalmról jó eleve értesülve, idejekorán foghassanak előkészületekhez és a komoly munkához, mely elengedhetetlen alapfeltétele annak, hogy 1896-ban a klasszikus küzdőtérén mi magyarok is helyt álljunk. A hazai sport-egyesületek osztatlan érdeklődését a kormány erkölcsi és anyagi támogatását biztosra kell vennem, nem azért, mert az olimpiai játékok felélesztése egy oly egyesület által kezdeményeztetett, melynek tiszteletbeli tagjai között Magyarországból ott találjuk: Csáky Albin grótot, a párisi nagykövetet Hoyos grótot és Hegedüs Sándort, hanem főleg azért, mert itt fontos nemzeti érdekekről van szó, s mert szakköreink és a kormány semmi esetre sem engedhetik meg azt, hogy nemzeti tekintélyünkön a legkisebb csorba is essék. A testi nevelés kérdésében az utóbbi időkben nagyot haladtunk s sokat kezdeményeztünk, a mit már a külföld is elismert; ezt az elismerést kockáztatni nem szabad sőt biztosítani és fokozni kötelességünk. Azt a pár száz forintot, melybe a jury-tagok hivatalos kiküldetése s most még részleteiben meg nem állapítható intézkedések igényelnek, az állami költségvetés bizonyára elbírja. Szervezkedés tekintetében pedig a kezdeményezés és a vezérszerep leginkább a Magyarországi Tornaegyesületek Országos Szövetségét illetné meg, mert ebben egyesülnek ugyszólván az összes rokon egyesületek.

Az a körülmény, hogy az athéni ünnepek idő tekintetében találkoznak a millenniumi kiállításal, nem csak hogy nem hat zavarólag, de kettős szempontból is különösen előnyös mindkét részre. Egyrészt, mert az ezredéves kiállítás alkalmából tervbe vett athletikai versenyek, stb. legalkalmasabb s mintegy önként kínálkozó módjai a bajnokok kiszemelésének, a kik azután az illető egyesületek és a kormány által segélyezve, Athénben a nemzetközi versenyen is megjelenhetnének. Másrészt e hazai versenyek, kapcsolatban az ugyanakkor Budapesten rendezendő nemzetközi kongresszusokkal, szakkiállításal stb. legalább reményt, sőt kellő utánjárásal biztosítékot is nyújtanak arra, hogy az Athénben zárandó bajnokok és vendégek legalább részben ünneplő fő- és székvárosunkat is utjukba fogják ejteni. E tekintetben még az éghajlati viszonyok is javunkra

* Pentathlon (magyarul ötös küzdelem) összefoglalása az olimpiai játékoknál szereplő ötféle küzdelemnek, u. m. birkózás, ökövívadás, versenyfutás, ugrás és discusdobás.

vannak, mert a mi versenyünk legczélszerűbben tavaszszal vagy nyáron, az athénbeliek szeptember vagy október havában volnának rendezendők.

A részletes programm megállapítása végett P. de Coubertin már Athénbe rándult, hol érintkezésbe fog lépni a helyi bizottsággal. A végleges megállapodások 1895. januárra várhatók. Hogy az ügy eddigi további fejleményeiről a nemzetközi előkészítő bizottság a nyilvánosság előtt is beszámolhasson, „Bulletin de Comité International des Jeux Olympiques“ czímen egy egyelőre negyedévenként megjelenő hivatalos Értesítőt ad ki, mely ez idő szerint csak franczia nyelven jelenik ugyan meg, de lényeges tartalmát — megállapodások értelmében — angol s amerikai szaklapok s a német „Spiel und Sport“ is közlik. Magyarország részére hivatalos organumul a „Herkules“ czimű jeles s egyetemes sportszaklapot sikerült megnyerni (Szerkesztőség: József-körút 5. sz.), úgy, hogy ennek révén az ügy iránt érdeklődő egyesületek és egyének kimerítő és gyors tájékozást fognak nyerni. Ez uton is felkérem a szakegyesületeket és szakférfiakat, hogy munkánkban támogatni sziveskedjenek, kérdéseikkel e folyóirathoz forduljanak s azt határozataikról értesítsék.

Tudósításomat nem fejezhetem be méltóbban, mint azzal a lelkes felköszöntő tartalmával, melyet M. Bréal, az Institut tagja, a kongresszus bankettjén mondott, midőn utalva a kezdeményezett vállalat nagyszerűségére, hangsúlyozta, hogy az fordulópontot fog létesíteni az emberi művelődés történelmében, s mint a férfiaság s a béke ügye kiinduló-pontjává leend az Európai Egyesült-Államoknak!

Az Union eme jeligéjéhez: Citius, fortius, altius! mi is teljes szívvel csatlakozunk és az olympiai játékoknak a huszadik század küszöbén dicső feltámadást kívánunk!

Minthogy annak idejében a párisi atletikai kongresszus teljes programját közöltem, tekintettel a szakörök érdeklődésére röviden ide iktatom a kongresszuson hozott többi határozatokat, illetve tételket is.

I. Műkedvelőnek (amateur) tekintendő az atletikában az: ki sohasem vett részt egy mindenki számára hozzáférhető versenyen, sem nem pályázott értékpapírokban vagy pénzben kitűzött díjakért, sem nem versenyzett hivatásbeliekkel (professzionatus) s a ki életében sohasem volt a testgyakorlatok tanára vagy fizetett vezetője. — Igen kivételes esetben az egyesületek vagy társulatok megengedhetik a műkedvelők és hivatásbeliek mérközését, feltéve, hogy a díjak nincsenek pénzben megállapítva. — A műkedvelés szabályainak megsértése a műkedvelői minőség megvonását vonja magá után.

II. A felfüggesztett újból való igazolásának csak akkor van helye, ha azon egyesület, melytől illető utolsó sorban függ, a kizáratás okát tévedésnek, tudatlásagnak vagy jöbízeműségnek minősíti.

III. Az, a ki az általa nyert díjakat pénzszerzésre fordítja, ennek révén műkedvelői minőségét elveszti. — A műtárgyak értéke nem korlátozandó feltétlenül, de kívánatos, hogy ezen érték rendszerint ne legyen túlságosan magas.

IV. A pálya-engedélyekből befolyó pénz az elhelyezés kárpótlása czimén szétosztható a résztvevő egyesületek között, de sohasem a versenyzők között. — Az alapok azonban még ezen esetben sem adhatók ki az illető versenyzőnek, hanem csupán azon egyesületnek, melynek ő tagja.

V. A nyilvános fogadások összeférhetetlenek lévén a műkedveléssel, az egyesületek azt minden rendelkezésükre álló eszközzel megakadályozzák vagy korlátozzák; különösen pedig eltiltják azok hivatalos szervezését a versenyek keretén belül.

VI. Minthogy a különböző sportnemek kivétel nélkül a tiszta műkedvelés felé hajlanak, a díjak pénzbeli fentartására és indokolására egy sportnemben sem létezik állandó ok; mégis, a lovas- és a hajós-sportra, valamint a lövészetre a műkedvelőnek általános meghatározása nem fog nyomban alkalmaztatni.

VII. Nem engedhető meg, hogy valaki egyik sportnemben műkedvelő, egy másikban hivatásbeli (professzionatus) legyen.

Kemény Ferencz.

A „Budapesti Torna Club“ a magy. tornaegyletek országos szövetségéből, való kilépését ezen szövetség állandó bizottságának bejelentette. A „Budapesti Torna Club“-ban dr. Otto József ur visszalépése óta üreedsben lévő művezetői állásra, a választmány f. hó 2-án tartott ülésében Iszer Károly urat, kit páratlan buzgósága a tornászat terén évek hosszú során át szerzett szakértelme és bő tapasztalatai, nemkülönben azon népszerűség és tekintély, melylyel a tagok körében bir, ezen állásra kiválóan képesítenek, választotta meg. Iszer Károly ur működését f. hó 6-án megkezdte mely alkalmából a nagyszámban egybegyült tagok által lelkes ovátióban részesítettet.

Athletikai klub N. Becskereken. A nagybecskereki kaszinó tagjai elhatározták, hogy egy atletikai klubot alakítanak. Az alakuló közgyűlés m. hóban tartatott meg Maszalovits János helyettes pénzügyigazgató elnöklése alatt. A klub tiszviselői lettek: Elnök Dr. Vinczehidi Ernő. Alelnök Szilágyi Albert. Titkár Benkovich Mihály. Művezető Payka Vilmos. Pénztáros Mattanovich György. Ellenőr Steinbach Béla. Szertáros Filo Róbert. Orvos dr. Kuszing János.

VADASZAT.

Egy kérdés vadásztársaimhoz. A legközelebbi napokban egy szűkebbkörű kitűnő vadásztársaságban kirándultam magam is nyul és fogoly vadászatra. Nem tartva szükségesnek leírni, azokat a vadász ember által már oly sokszor felhozott okokat, melyet vadásztársaim teljesen eredménytelen durrogatásaik mentségéül felhoztak, csak röviden azt említem meg, hogy én lőttem le az egyetlen nyulat egész napi fáradozásaink után. Ez volt életemben az első négy lábú vad, mit lelőttem, társaim a szokásos megcsapatást elmulasztották, de sajnálatlall kell azt is konstatálnom, hogy kedves leendőbeli életpárom is elmulasztott a nyulpecsenyére meghívni. Kérdés az? számít-e ezen nyul nekem? lőhetek-e továbbra is anélkül, hogy a megcsapatás vesztélyének ki lennék téve, mert ha nem. úgy meglegszem eddigi nimiródi hőstetemmel, melyet különben egy alkalommal elmesélek nem utolsó érdekességű vadászat volt ez.

Saját készítményű
torna-eszközök
valódi angol croquet és
Lawn-Tennis

játékok. Kötél- és kenderárak, ostor és ostornyel (nagyban). Mindennemű **hálók, függágyak, kötelek, ponyvák, zsákok és szivacsok.**

SEFFER ANTAL Budapes (Károly-laktanya) Károly-utca 12.

Képes árjegyzékek bérmentve.

Javításokat elfogadok.

Legujabb szerkezetű kerékpárok:

Nagy választék valódi angol és német kerékpárokból.

Herbster Károly
raktárában

Budapest, Károly-körút 3. szám.

1894. évi árjegyzék ingyen.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIABAN.)

Elsőrangú kutforrás és gyógyfürdőhely

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódhévíz a Continensen 64° Celsius

Az idény tartama márcziustól október végéig. Gyógyjavaslatok: A gyomor és bélcsatorna mindennemű hurutos bántalmánál, hólyagbetegségeknek, csuzos és köszvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle vérbajoknál.

Kiterjedt árnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, diszes és kényelmesen berendezett szállodák és magángyógyintézetek.

100 vendégszoba.

Kitűnő étkezés mérsékelt árak.

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut), Okucan (m. kir. államvasutak.)

Vadászterület

kerestetik bérbevétel czéljából, lehetőleg a főváros közelében.

Szives ajánlatok a „Herkules” kiadóhivatalához intézendők.

FÖLDSEY L.

puskaműves

Budapest, Muzeum-körút 9 szám.

Ajánlja jó hirnevű

fegyvereit

kezesség mellett,

továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket.**

Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek. Javítások legelőcsöbben számíttatnak.

Porzolt Kálmán

munkái:

- A párbaj.** Színmű 1 felv. Először adatott a nemzeti szín- frt kr. házban 1881-ben 40
- Szerencsétlen furulyások.** Elbesz. 1883. 1 —
- Viharos élet.** Elbeszélések. 1886 1 —
- Fürdői emlékek.** Elbesz. 1887. (Képekkel.) 1 —
- Sport és szerelem.** Elb. 1887. (Képekkel.) 1 —
- Amor im Bade.** A „Fürdői emlékek” német kiadása Berlin 1891. Ára 1 márka.
- Herkules Testgyak.** és sportközl. 1884. Első évfolyam 6 —
1885. Második évfolyam ... 8 —
1886. Harmadik évfolyam... 8 —
1887. Negyedik évfolyam .. 8 —
1888. Ötödik évfolyam 4 —
1889. Hatodik évfolyam ... 4 —
1890. Hetedik évfolyam... 4 —
1891. Nyolczadik évfolyam 4 —
1892. Kilenczedik évfolyam 4 —

Képes sportnaptár. 1886. évre 1 50

A testgyakorlati oktatás rendszere. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjtemény. 1886 — 80

Reform-naptár 1892. Politikai és szépirodalmi tartalommal — 40

A Dunántúl irásban és képen. (Dunántúli képes naptár 1892) 1 —

Ugyanaz II-ik kötet 1893-évre 1 —

Porzolt Jenő:

A korcsolyázás kézi könyve. Képekkel..... 1 —

Porzolt Lajos munkái:

A magyar labdajátékok könyve. Képekkel s gróf Eszterházy Mihály előszavával..... 1 —

A tornázás kézikönyve. Képek. 1 20

Tornakártyák. Képekkel 1 —
Mindezen munkák kaphatók a „Herkules” kiadóhivatalában (Budapest, József-körút 5. sz.)

KAJÁRI DEZSŐ

KARLSBADI

cipő-különlegességek.

Budapest, Dorottya-utca 8. sz. a.

Ajánlja legdusabb választékban férfi-, női- és gyermek-cipő-árúit az őszi idényre

a legelőcsöbben árk mellett. — Különös figyelemmel

velocipédező, turista és hegyászó tornaczipőket, vadász-csizmákat mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére: ugymint:

tiszti cipők, galoschnik v. gumiezipők, úgy szinte vízmentes cipőket és kényes lábra különlegességeket. nagy választékban raktáron tart

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-cipő szerinti leggyorsabban eszközöltetnek.

HIRDETÉSEK

felvételnek

a kiadóhivatalban

BUDAPEST,

VIII ker. József-körút 5. sz. a.

Képek és képkeretek a legnagyobb választékban a legegyszerűbbtől a legremekebbig való kivitelben legmérsékeltbb áron kaphatók esakis **TINTNER MIKSA** műtárában Bécs, I, Opernring 19.